काठमाडौं महानगरपालिका सहकारी ऐन, २०७४

स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित मिति

२०७५।२।२४

प्रस्तावना : सहकारी क्षेत्रको सहभागिता तथा विकासमार्फत समाजवाद्उन्मुख स्वतन्त्र र समृद्ध अर्थतन्त्रको विकास गर्न सहकारी मूल्य, मान्यता र सिद्धान्त अनुरूप काठमाडौं महानगरपालिका क्षेत्रमा छरिएर रहेको पुँजी, प्रविधि तथा प्रतिभालाई स्वावलम्बन र पारस्परिकताका आधारमा एकीकृत गर्दै सदस्यहरूको आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक उन्नयन गर्न, समुदायमा आधारित, सदस्यकेन्द्रित, लोकतान्त्रिक, स्वायत्त र सुशासित संगठनको रूपमा सहकारी संस्थाहरूको गठन र प्रवर्द्धन गर्न सामाजिक न्यायमा आधारित भई सहकारी खेती, उद्योग, वस्तु तथा सेवा व्यवसायका माध्यमबाट आत्मनिर्भर, तीव्र एवम् दिगोरुपमा स्थानीय अर्थतन्त्रलाई सुदृढ तुल्याउन सहकारी सङ्घ संस्थाहरुको दर्ता, सञ्चालन एवम् नियमनसम्बन्धी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

काठमाडौं महानगरपालिका नगर सभाले यो ऐन जारी गरेको छ ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यस ऐनको नाम **"काठमाडौं महानगरपालिका सहकारी ऐन, २०७४"** रहेको छ ।

(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुने छ ।

२. **परिभाषा :** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,-

(क) **"आन्तरिक कार्यविधि"** भन्नाले सहकारी संस्थाले दफा १८ बमोजिम बनाएको आन्तरिक कार्यविधिलाई सम्झनु पर्छ ।

(ख) **"कसूर "** भन्नाले दफा ७९ बमोजिमको कसूरलाई सम्झनु पर्छ ।

(ग) **"कार्यपालिका"** भन्नाले काठमाडौं महानगरपालिकाको नगर कार्यपालिकालाई सम्झनु पर्छ ।

(घ) **"तोकिएको" वा "तोकिएबमोजिम"** भन्नाले यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिएबमोजिम सम्झनु पर्छ ।

(ङ) **“दर्ता गर्ने अधिकारी”** भन्नाले दफा ६९ बमोजिमको दर्ता गर्ने अधिकारीलाई सम्झनु पर्छ ।

(च) **“परिवार”** भन्नाले सदस्यको पति वा पत्नी, छोरा, बुहारी, छोरी, धर्मपुत्र, धर्मपुत्री, बाबु, आमा, सौतेनी आमा र आफूले पालनपोषण गर्नुपर्ने दाजु, भाउजु, भाइ, बुहारी र दिदी, बहिनीलाई सम्झनु पर्छ ।

तर सो शब्दले अंशबण्डा गरी वा मानो छुट्टिई आ-आफ्नो पेशा-व्यवसाय गरी बसेको परिवारको सदस्यलाई जनाउने छैन ।

(छ) **“प्राथमिक पुँजी कोष”** भन्नाले सेयरपुँजी र जगेडा कोषलाई सम्झनु पर्छ ।

(ज) **“बचत”** भन्नाले सदस्यले सहकारी संस्थामा जम्मा गरेको रकमलाई सम्झनु पर्छ ।

(झ) **“मन्त्रालय”** भन्नाले सहकारीसम्बन्धी विषय हेर्ने सङ्घीय मन्त्रालयलाई सम्झनु पर्छ ।

(ञ) **“मुख्य कारोबार”** भन्नाले संस्थाले सञ्चालन गरेको व्यवसायिक क्रियाकलापहरुमा पछिल्लो आर्थिक वर्षसम्ममा परिचालित बचतको दायित्व र पछिल्लो आर्थिक वर्षको सदस्यतर्फको खरिद वा बिक्री कारोबारमा कम्तिमा तीस प्रतिशतभन्दा बढी हिस्सा भएको कारोबारलाई सम्झनु पर्छ ।

(ट) **“रजिष्ट्रार”** भन्नाले सङ्घीय सरकारअन्तर्गत सहकारी विभागको रजिष्ट्रारलाई सम्झनु पर्छ ।

(ठ) **“लेखा सुपरिवेक्षण समिति”** भन्नाले दफा ३७ बमोजिमको लेखा सुपरिवेक्षण समितिलाई सम्झनु पर्छ ।

(ड) **“विभाग”** भन्नाले सङ्घीय सरकारको सहकारी विभागलाई सम्झनु पर्छ र सो शब्दले संघीय सरकारको सहकारी हेर्ने मन्त्रालयले सहकारी नियमन गर्न तोकेको महाशाखा समेतलाई जनाउँछ ।

(ढ) **“विनियम”** भन्नाले सम्बन्धित सहकारी संस्थाको दफा १७ बमोजिम बनाएको विनियमलाई सम्झनु पर्छ ।

(ण) **“सङ्घीय कानुन”** भन्नाले व्यवस्थापिका संसदबाट जारी भएको सहकारी ऐन, २०७४ लाई सम्झनु पर्छ ।

(त) **"संस्था"** भन्नाले दफा ३ बमोजिम गठन भई दफा ६ बमोजिम दर्ता भएको विषयगत वा बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्थालाई सम्झनु पर्छ ।

(थ) **"संस्थाको व्यवसाय"** भन्नाले विनियममा व्यवस्था भएबमोजिम सञ्चालित व्यवसायिक क्रियाकलापलाई सम्झनु पर्छ ।

(द) **"सञ्चालक "** भन्नाले समितिको सदस्यलाई सम्झनु पर्छ र सो शब्दले समितिको अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्ष समेतलाई जनाउँछ ।

(ध) **"सदस्य"** भन्नाले सहकारी संस्थाको सदस्यता प्राप्त गरेको व्यक्तिलाई सम्झनु पर्छ ।

(न) **"समिति"** भन्नाले दफा ३० को उपदफा (१) बमोजिमको सञ्चालक समितिलाई सम्झनु पर्छ ।

(प) **"सहकारी मूल्य"** भन्नाले स्वावलम्बन, स्व-उत्तरदायित्व, लोकतन्त्र, समानता, समता, ऐक्यवद्धता, इमान्दारी, खुलापन, सामाजिक उत्तरदायित्व तथा अरुको हेरचाह लगायत अन्तर्राष्ट्रिय मान्यताप्राप्त सहकारीसम्बन्धी मूल्यलाई सम्झनु पर्छ ।

(फ) **"सहकारी विभाग"** भन्नाले काठमाडौं महानगरपालिका नगर कार्यपालिका अर्न्तगतको सहकारी क्षेत्र हेर्ने प्रशासनिक एकाईलाई सम्झनु पर्छ ।

(ब) **"सभा"** भन्नाले काठमाडौं महानगरपालिकाको नगर सभालाई सम्झनु पर्छ ।

(भ) **"सहकारी सिद्धान्त"** भन्नाले स्वैच्छिक तथा खुला सदस्यता, सदस्यद्वारा लोकतान्त्रिक नियन्त्रण, सदस्यको आर्थिक सहभागिता, स्वायत्तता र स्वतन्त्रता, शिक्षा, तालिम र सूचना, सहकारी-सहकारीबीच पारस्परिक सहयोग र समुदायप्रतिको चासो लगायत अन्तर्राष्ट्रिय मान्यताप्राप्त सहकारीसम्बन्धी सिद्धान्तलाई सम्झनु पर्छ ।

(म) **"साधारण सभा"** भन्नाले सहकारी संस्थाको साधारण सभालाई सम्झनु पर्छ ।

(प) **"सेयर"** भन्नाले सहकारी संस्थाको सेयर पुँजीको अंशलाई सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद-२

सहकारी संस्थाको गठन तथा दर्ता

३. **संस्थाको गठन** : (१) कम्तिमा तीस जना नेपाली नागरिकहरु आपसमा मिली विषयगत वा बहुउद्देश्यीय कार्यका लागि सहकारी संस्था गठन गर्न सक्ने छन् ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि श्रमिक, युवा लगायतले आफ्नो श्रम वा सीपमा आधारित भई व्यवसाय गर्ने सहकारी संस्थाको हकमा पन्ध्र जना नेपाली नागरिकहरु भए पनि संस्था गठन गर्न सक्ने छन् ।

(३) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सङ्घीय सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह वा त्यस्ता सरकार वा तहको अनुदान वा स्वामित्वमा सञ्चालित विद्यालय, विश्वविद्यालय वा संगठित संस्थाबाट पारिश्रमिक पाउने पदमा बहाल रहेका कम्तिमा एक सय जना कर्मचारी, शिक्षक वा प्राध्यापकहरुले आपसमा मिली प्रचलित कानुनबमोजिम दर्ता भएको आफ्नो पेशागत संगठनका आधारमा सदस्यता, प्रतिनिधित्व र सेवा सञ्चालनमा तोकिएबमोजिमका सर्त बन्देजहरु पालना गर्ने गरी संस्था गठन गर्न सक्ने छन् ।

तर एक सय जनाभन्दा कम सङ्ख्या रहेको एउटै कार्यालयका कम्तिमा तीसजना कर्मचारी, शिक्षक वा प्राध्यापकहरुले आपसमा मिलि सदस्यता, प्रतिनिधित्व र सेवा सञ्चालनमा तोकिएबमोजिमका सर्त बन्देजहरु पालना गर्ने गरी संस्था गठन गर्न सक्ने छन् ।

(४) यस दफा बमोजिम संस्था गठन गर्दा एक परिवार एक सदस्यका दरले उपदफा (१) वा (२) मा उल्लिखित सङ्ख्या पुगेको हुनुपर्ने छ ।

तर संस्था दर्ता भइसकेपछि एकै परिवारका एकभन्दा बढी व्यक्तिले सो संस्थाको सदस्यता लिन बाधा पर्ने छैन ।

(५) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि बचत तथा ऋणको कारोबार गर्ने संस्था गठन गर्दा कम्तिमा एक सय जना नेपाली नागरिकहरुको सहभागिता हुनुपर्ने छ ।

४. **दर्ता नगरी सहकारी संस्था सञ्चालन गर्न नहुने** : कसैले पनि यस ऐनबमोजिम दर्ता नगरी महानगरपालिका क्षेत्रभित्र सहकारी संस्था स्थापना तथा सञ्चालन गर्न हुँदैन । अन्यत्र दर्ता भई यस महानगरपालिकामा सम्पर्क कार्यालय वा शाखा कार्यालय सञ्चालन गरेको अवस्थामा समेत सहकारी विभागलाई जानकारी गराई अद्यावधिक हुनुपर्ने छ ।

५. **दर्ताको लागि दरखास्त दिनुपर्ने** : (१) यस ऐनबमोजिम गठन भएका सरकारी संस्थाले दर्ताका लागि दर्ता गर्ने अधिकारीसमक्ष अनुसूची-१ को ढाँचामा दरखास्त दिनुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमका दरखास्त साथ देहायबमोजिमका कागजातहरू संलग्न गर्नु पर्नेछ :-

(क) सहकारी संस्थाको प्रस्तावित विनियम,

(ख) सहकारी संस्था सञ्चालनको सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन,

(ग) सदस्यले लिन स्वीकार गरेको सेयर सङ्ख्या र सेयर रकमको विवरण,

(घ) सम्बन्धित वडा कार्यालयको सिफारिस,

(ङ) दर्ताको लागि आवेदन पेस गर्ने कम्तिमा ५० प्रतिशत सदस्यले महानगरपालिका वा जिल्ला सहकारी सङ्घले प्रदान गर्ने पूर्वसहकारी शिक्षा लिएको प्रमाणपत्र अनिवार्य पेस गर्नुपर्ने छ ।

६. **दर्ता गर्नुपर्ने** : (१) दफा ५ को उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त दरखास्त सहितको कागजातहरु छानबिन गर्दा देहायबमोजिम भएको पाईएमा दर्ता गर्ने अधिकारीले दरखास्त परेको मितिले पन्ध्र दिनभित्र त्यस्तो सहकारी संस्था दर्ता गरी अनुसूची-२ को ढाँचामा दर्ता प्रमाणपत्र दिनु पर्नेछ :-

(क) दरखास्त साथ पेस भएको विनियम यो ऐन तथा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियमबमोजिम रहेको,

(ख) प्रस्तावित सहकारी संस्था सहकारी मूल्य, मान्यता र सिद्धान्त अनुरुप सञ्चालन हुन सक्ने आधार रहेको,

(ग) सहकारी संस्था समुदायमा आधारित एवम् सदस्य केन्द्रित भई सञ्चालन र नियन्त्रण हुन सक्ने स्पष्ट आधार रहेको ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम छानबिन गर्दा प्रस्तावित सहकारी संस्थाको विनियमको कुनै कुरामा संशोधन गर्नुपर्ने देखिएमा दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो संशोधन गर्नुपर्ने व्यहोरा खुलाई दरखास्त प्राप्त भएको मितिले सात दिनभित्र निवेदकलाई सूचना गर्नुपर्ने छ ।

(३) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यो ऐन प्रारम्भ हुँदाका बखत दर्ता भई महानगरपालिका कार्यक्षेत्र कायम गरी संचालनमा रहेका सहकारी संस्था यसै ऐनबमोजिम दर्ता भएको मानिने छ ।

(४) यस दफाबमोजिम सहकारी संस्था दर्ता गर्दा दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो सहकारी संस्थालेपालना गर्नुपर्ने गरी कुनै सर्त तोक्न सक्ने छ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम सर्त तोकिएकोमा सोकोपालना गर्नु सम्बन्धित सहकारी संस्थाको कर्तव्य हुने छ ।

७. **<u>दर्ता गर्न अस्वीकार गर्न सक्ने</u> :** (१) दफा ६ को उपदफा (१) मा उल्लिखित अवस्था नभएमा, सोही दफाबमोजिम विनियम संशोधनको लागि सूचना दिएको अवधिभित्र निवेदकले संशोधन गर्न अस्वीकार गरेमा त्यस्तो सूचना पाएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र विनियम संशोधन नगरेमा वा सूचनामा उल्लेख भएबमोजिम हुने गरी विनियम संशोधन नगरेमा दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो सहकारी संस्था दर्ता गर्न अस्वीकार गर्न सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सहकारी संस्था दर्ता गर्न अस्वीकार गरेकोमा दर्ता गर्ने अधिकारीले कारण खुलाई तीन दिनभित्र सोको जानकारी सम्बन्धित निवेदकहरूलाई दिनुपर्ने छ ।

८. **<u>सहकारी संस्था संगठित संस्था हुने</u>** : (१) सहकारी संस्था अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला एक स्वशासित र सङ्गठित संस्था हुने छ ।

(२) सहकारी संस्थाको काम कारबाहीको लागि एउटा छुट्टै छाप हुने छ ।

(३) सहकारी संस्थाले यस ऐनको अधीनमा रही व्यक्ति सरह चल-अचल सम्पत्ति प्राप्त, उपभोग, बिक्री वा अन्य व्यवस्था गर्न सक्ने छ ।

(४) सहकारी संस्थाले व्यक्तिसरह आफ्नो नामबाट नालिस उजुर गर्न र सोउपर पनि सोही नामबाट नालिस उजुर लाग्न सक्ने छ ।

(५) सहकारी संस्थाले व्यक्तिसरह करार गर्न सक्ने छ ।

९. **<u>सहकारी संस्थाको कार्यक्षेत्र</u> :** (१) दर्ता हुँदाका बखत सहकारी संस्थाको कार्यक्षेत्र देहायबमोजिम हुनेछ :-

(क) बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने संस्थाको हकमा एक वडा,

(ख) अन्य संस्थाको हकमा एक वडा वा देहायका आधारमा तीन वडासम्म :-

(१) सदस्यहरुबीच स्वावलम्बनको पारस्परिक अभ्यासको लागि आपसी साझा बन्धन (कमन बण्ड) ।

(२) व्यवसायिकस्तरमा सेवा सञ्चालन गर्न आवश्यक सदस्य सङ्ख्या ।

(३) संस्था सञ्चालनमा सदस्यको सहभागितामूलक लोकतान्त्रिक नियन्त्रणकायम हुने गरी पायक पर्ने स्थान ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि संस्थाले दर्ता भई व्यवसायिक सेवा प्रारम्भ गरेको दुई वर्षपछि देहायको आधारमा जोडिएको भौगोलिक क्षेत्रकायम रहने गरी आफ्नो कार्यक्षेत्र थप वडाहरूमा वा महानगरपालिका क्षेत्रभर विस्तार गर्न सक्ने छ ।

(क) संस्थाको व्यवसायिक क्रियाकलापको विकास क्रममा सदस्यता बढाउन थप कार्यक्षेत्र आवश्यक परेको,

(ख) संस्थाको कार्य सञ्चालनमा सदस्यको प्रत्यक्ष नियन्त्रणकायम राख्न रचनात्मक उपायहरु अवलम्बन गरिएको,

(ग) बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाको हकमा मापदण्ड अनुसार भएको ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि संस्थाको कार्यक्षेत्रका वडाहरूमा व्यावसायिक सेवा सञ्चालन नभएको वा जम्मा कारोबारको तोकिएको रकम वा अनुपातभन्दा कम रकम वा अनुपातको व्यावसायिक सेवा सञ्चालन भएको देखिएको खण्डमा दर्ता गर्ने अधिकारीले व्यावसायिक सेवा सञ्चालन भएका वडा मात्र कार्यक्षेत्रकायम गर्ने गरी विनियम संशोधन गर्न निर्देशन दिन सक्ने छ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम दर्ता गर्ने अधिकारीले निर्देशन दिएकोमा सहकारी संस्थाले एक वर्षभित्र विनियम संशोधन गरी आफ्नो कार्यक्षेत्र पुनः निर्धारण गर्नुपर्ने छ ।

(५) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सहकारी संस्थाले स्वेच्छिक रूपमा जुनसुकै समय कार्यक्षेत्र घटाउने गरी पुनःनिर्धारण गर्न विनियम संशोधन गर्न सक्ने छ ।

(६) कार्यक्षेत्र पुनःनिर्धारणसम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुने छ ।

(७) यस दफामा अन्यत्र जेसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उर्जा, शिक्षा, भाषिक, साहित्यिक, प्रकाशन, सांस्कृतिक, स्वास्थ्य सेवा, सञ्चार, विपद् व्यवस्थापन, सार्वजनिक यातायात, सार्वजनिक पार्किङ्ग सेवा, पर्यटन,

पूर्वाधार, विशेष कृषि, वा वनजन्य पैदावारको उत्पादन, सञ्चय तथा प्रशोधन गर्ने जस्ता व्यवसायिक क्षेत्र एवम् सदस्यहरुको सहभागिता विस्तारका कारण प्रारम्भमै फराकिलो कार्यक्षेत्र आवश्यक पर्ने संस्थाको कार्यक्षेत्र दर्ता गर्दाकाबखत नै तोकिएको आधारमा महानगरपालिका क्षेत्रभर कायम गर्न सकिने छ ।

(८) संस्थाको कार्यप्रकृतिका आधारमा कार्यक्षेत्र महानगरपालिका क्षेत्रभन्दा बढी आवश्यक भएको भनि महानगरपालिकामा निवेदन दिएमा कार्यपालिकाले औचित्यताका आधारमा प्रदेश तथा सङ्घीय सरकारलाई थप कार्यक्षेत्र विस्तारका लागि सिफारिस गरी पठाउन सक्ने छ ।

१०. **जानकारी दिनुपर्ने :** (१) महानगरपालिका क्षेत्रभन्दा बढी कार्यक्षेत्रकायम राखी दर्ता भई सञ्चालनमा रहेका संस्थाहरूले महानगरपालिका क्षेत्रमा सेवा सञ्चालन गर्दा सञ्चालित सेवाको विवरणसहित दर्ता गर्ने अधिकारीलाई यो ऐन जारी भएका मितिले छ महिनाभित्र अनिवार्य जानकारी दिनुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कार्यक्षेत्र भएका संस्थाहरु महानगरपालिकाको कार्यक्षेत्रभित्र मात्र सीमित भइ सेवा सञ्चालन गर्न चाहेमा तोकिएबमोजिमको प्रक्रियाबाट कार्यक्षेत्र निर्धारण गर्न सकिने छ ।

११. **विषयगत आधारमा वर्गीकरण :** (१) सहकारी संस्थाको वर्गीकरण देहायबमोजिम हुनेछ :-

(क) **उत्पादनमूलक सहकारी संस्था** : कृषि (अन्नबाली, तेलहनबाली, मसलाबाली, दुग्ध, चिया, कफी, उखु, फलफूल, तरकारी, पशुपालन, माछा-मासु, जडिबुटी, उर्जा र महजन्य उत्पादन आदि) ।

(ख) **सेवामूलक सहकारी संस्था** : थोक तथा खुद्रा व्यापार, बजार, भण्डारण, ढुवानी, यातायात, सञ्चार, पर्यटन, पूर्वाधार, प्रकाशन, विद्यालय, प्राविधिक शिक्षालय, वृद्धाश्रम, तालिम तथा प्रशिक्षण, परामर्श सेवा, स्वास्थ्य सेवा, एम्बुलेन्स, नर्सिङ सेवा, फिजियोथेरापी सेवा, होटल तथा रेष्टुराँ, ट्राभल, पार्क तथा उद्यान, सभास्थल, व्यायमशाला, खानेपानी, फोहोरमैला व्यवस्थापन, कवाडी सामग्री सङ्कलन र बिक्री आदि ।

(ग) **श्रमिक सहकारी संस्था** : श्रम र सीपमा आधारित श्रमिकहरुको स्वामित्वमा स्थापना भएको सहकारी संस्था ।

(घ) **बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था** : दुई वा दुईभन्दा बढी विषयको कारोबार गर्ने सहकारी संस्था ।

(ङ) **वित्तीय सहकारी संस्था** : बचत तथा ऋण, राष्ट्रिय सहकारी बैंक, साना किसान सहकारी संस्था ।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (क), (ख) र (ग) मा उल्लिखित विषयमा विशिष्टीकरण, आम-प्रचलन र अभ्यासको विकासक्रम समेतको आधारमा तोकिएबमोजिमका विषयहरु थप गर्न सकिने छ ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उपदफा (१) बमोजिम अन्य संस्था गठन गर्न बाधा पर्ने छैन ।

१२. **कारोबार, व्यवसाय, उद्योग वा परियोजना सञ्चालन गर्न सक्ने** : (१) दफा ६ बमोजिम दर्ता प्रमाणपत्र प्राप्त गरेपछि संस्थाले आफ्नो उद्देश्य प्राप्तिका लागि यस ऐन र विनियमको अधिनमा रही आवश्यक कारोबार, व्यवसाय, उद्योग वा परियोजना सञ्चालन गर्न सक्ने छ ।

(२) प्रचलित कानुनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि संस्थाले उपदफा (१) बमोजिम कारोबार, व्यवसाय, उद्योग वा परियोजना सञ्चालन गर्न छुट्टै संस्था दर्ता गर्नुपर्ने छैन ।

तर त्यस्तो कारोबार, व्यवसाय, उद्योग वा परियोजना सञ्चालन गर्न प्रचलित कानुनबमोजिम अनुमतिपत्र, स्वीकृति वा इजाजतपत्र लिनुपर्ने रहेछ भने सो बमोजिम अनुमतिपत्र ,स्वीकृति वा इजाजतपत्र लिएर मात्र कारोबार, व्यवसाय, उद्योग वा परियोजना सञ्चालन गर्नुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम संस्थाले प्रचलित कानुनबमोजिम अधिकार पाएको निकाय वा अधिकारीबाट अनुमतिपत्र, स्वीकृति वा इजाजतपत्र प्राप्त गरेमा पन्ध्र दिनभित्र सोको जानकारी दर्ता गर्ने अधिकारीलाई दिनुपर्ने छ ।

(४) दुई वा दुईभन्दा बढी संस्थाले संयुक्त वा साझेदारीमा आफ्नो उत्पादन वा सेवाको बजारीकरणको लागि यस ऐनको अधीनमा रही आवश्यक कारोबार, व्यवसाय, उद्योग वा परियोजना सञ्चालन गर्न सक्ने छन् ।

(५) उपदफा (४) बमोजिमको कारोबार, व्यवसाय, उद्योग वा परियोजना सञ्चालन गर्नेसम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुने छ ।

१३. **दायित्व सीमित हुने** : (१) सहकारी संस्थाको कारोबारको सम्बन्धमा सदस्यको दायित्व निजले खरिद गरेको वा खरिद गर्न स्वीकार गरेको सेयरको अधिकतम रकमसम्म मात्र सीमित रहने छ ।

(२) सहकारी संस्थाको नाममा “सहकारी” र नामको अन्त्यमा “ लिमिटेड” भन्ने शब्द राख्नुपर्ने छ ।

१४. **सहकारीका मूल्य, मान्यता र सिद्धान्त पालना गर्नुपर्ने** : सहकारी संस्थाको गठन तथा सञ्चालन गर्दा सहकारीका मूल्य, मान्यता र सिद्धान्तको पालना गर्नुपर्ने छ ।

परिच्छेद-३

संस्थाका उद्देश्य तथा कार्य

१५. **संस्थाको उद्देश्य** : कार्यक्षेत्रमा आधारित र सदस्य केन्द्रित भई आफ्ना सदस्यहरूको आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक उन्नयन गर्नु संस्थाको मुख्य उद्देश्य हुने छ ।

१६. **संस्थाको कार्य** : संस्थाका कार्यहरू देहायबमोजिम हुनेछन् :-

(क) सहकारीका मूल्य, मान्यता र सिद्धान्तहरूको पालना गर्ने/गराउने,

(ख) सदस्यको हित प्रवर्द्धन गर्ने गरी व्यवसायिक सेवाहरू प्रदान गर्ने,

(ग) सदस्यलाई शिक्षा, सूचना र तालिम प्रदान गर्ने,

(घ) संस्थाले गर्ने उत्पादन तथा सेवाको मापदण्ड निर्धारण गरी गुणस्तर सुधार, आर्थिक स्थायित्व र जोखिम व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने,

(ङ) आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागु गर्ने,

(च) संस्थाको व्यवसायिक प्रवर्द्धन तथा विकाससम्बन्धी क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने,

(छ) मन्त्रालय, रजिष्ट्रार, प्रादेशिक रजिष्ट्रार, स्थानीय तह वा दर्ता गर्ने अधिकारीको निर्देशनपालना गर्ने/गराउने,

(ज) विनियममा उल्लिखित कार्यहरू गर्ने ।

परिच्छेद-४

विनियम तथा आन्तरिक कार्यविधि

१७. **विनियम बनाउनु पर्ने** : (१) संस्थाले सङ्घीय, प्रादेशिक र यो ऐन तथा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम, निर्देशिका, मापदण्ड र कार्यविधिको अधिनमा रही आफ्नो कार्यसञ्चालनको लागि विनियम बनाउनुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको विनियम दर्ता गर्ने अधिकारीबाट स्वीकृत भएपछि लागु हुने छ ।

(३) संस्थाको विनियम र कार्यविधिको अधिनमा रही नियमित कार्य सञ्चालनका लागि साधारण सभाबाट अनुमोदन गर्ने गरी सञ्चालक समितिले निर्देशिका बनाई लागु गर्न सक्ने छ ।

१८. **आन्तरिक कार्यविधि बनाउन सक्ने** : (१) संस्थाले यो ऐन तथा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम, निर्देशिका, मापदण्ड, कार्यविधि र विनियमको अधीनमा रही आवश्यकतानुसार आफ्नो आन्तरिक कार्यविधि बनाउन सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको आन्तरिक कार्यविधि सम्बन्धित संस्थाको साधारण सभाले स्वीकृत गरेपछि लागु हुने छ ।

१९. **विनियम र आन्तरिक कार्यविधिमा संशोधन** : (१) संस्थाको साधारण सभाको कुल सदस्य सङ्ख्याको बहुमतबाट विनियम र आन्तरिक कार्यविधि संशोधन हुन सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम संशोधन भएको विनियम वा आन्तरिक कार्यविधि दर्ता गर्ने अधिकारीबाट स्वीकृत भएपछि लागु हुने छ ।

परिच्छेद-५

सदस्यता

२०. **संस्थाको सदस्यता** : (१) सोह्र वर्ष उमेर पूरा गरेका देहायबमोजिमका नेपाली नागरिकहरु संस्थाको सदस्य हुन सक्ने छन् :-

(क) संस्थाको कार्यक्षेत्रभित्र बसोबास गरिरहेको,

(ख) संस्थाको कम्तिमा एक सेयर खरिद गरेको,

(ग) संस्थाको विनियममा उल्लिखित सर्तहरु पालना गर्न मञ्जुर गरेको,

(घ) संस्थाको जिम्मेवारीपालना गर्न मञ्जुर भएको,

(ङ) संस्थाले गरेको कारोबारसँग प्रतिस्पर्धा हुने गरी कारोबार नगरेको,

(च) संस्थाको सदस्यता लिन योग्य रहेको स्वःघोषणा गरेको,

(छ) बाल बचतकर्ताको हकमा अभिभावक सेयर सदस्यको संरक्षकत्वमा बचत गर्न कुनै बाधा पर्ने छैन ।

(२) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नेपाल सरकार, प्रदेश सरकारका निकायहरु, स्थानीय तहका साथै संस्थाको

कार्यक्षेत्रभित्रका सामुदायिक वा सहकारी विद्यालय, गुठी, स्थानीय क्लब, स्थानीय तहमा गठन भएका उपभोक्ता समूहहरु संस्थाको सदस्य हुन बाधा पर्ने छैन ।

(३) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि स्वास्थ्य, शिक्षा, पर्यटन, सार्वजनिक यातायात, उर्जा, कृषि, उद्योग, विपद् व्यवस्थापन, पूर्वाधार तथा सञ्चार सेवा प्रवाह गर्ने सहकारी संस्थामा अन्य सहकारी संस्था, कम्पनी, फर्म तथा संगठित सङ्घ संस्था समेतले सदस्यता लिन बाधा पर्ने छैन ।

२१. **<u>सदस्यता प्राप्त गर्न निवेदन दिनुपर्ने</u>** : (१) संस्थाको सदस्यता लिन चाहने सम्बन्धित व्यक्तिले संस्थाको समितिसमक्ष निवेदन दिनुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेको मितिले पैंतिस दिनभित्र समितिले यो ऐन, यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम तथा विनियमको अधिनमा रही सदस्यता प्रदान गर्ने वा नगर्ने निर्णय गर्नुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम निर्णय गर्दा समितिले सदस्यता प्रदान नगर्ने निर्णय गरेमा सोको कारण खोली सात दिनभित्र निवेदकलाई जानकारी गराउनुपर्ने छ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम सदस्यता प्रदान नगर्ने निर्णयउपर सङ्घीय कानुनबमोजिम उजुरी गर्नुपर्ने छ ।

२२. **<u>सदस्य हुन नपाउने</u>** : (१) कुनै व्यक्ति एकै प्रकृतिको एक भौगोलिक कार्यक्षेत्रभित्र एकभन्दा बढी संस्थाको सदस्य हुन पाउने छैन ।

तर यो ऐन प्रारम्भ हुनुअघि कुनै व्यक्ति एकै प्रकृतिको एकभन्दा बढी संस्थाको सदस्य रहेको भए यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले तीन वर्षभित्र कुनै एक संस्थाको मात्र सदस्यताकायम राख्नुपर्ने छ ।

(२) यो ऐन प्रारम्भ हुँदाका बखत कुनै संस्थामा नेपाल सरकारको निकाय वा दफा २० को उपदफा (२) र (३) मा उल्लेख भएदेखि बाहेकको अन्य कुनै कृत्रिम व्यक्ति सदस्य भएको भए पाँच वर्षभित्र सदस्यता अन्त्य गर्नुपर्ने छ ।

२३. **<u>सदस्यताको समाप्ति</u>** : (१) कुनै सदस्यको सदस्यता देहायको अवस्थामा समाप्त हुनेछ :-

(क) सदस्यले आफ्नो सदस्यता त्याग गरेमा,

(ख) लगातार वार्षिक साधारणसभामा विना सूचना तीन पटकसम्म अनुपस्थित भएमा,

(ग) यो ऐन तथा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम वा विनियमबमोजिम सदस्यले पालना गर्नुपर्ने प्रावधानको बारम्बार उल्लङ्घन गरेमा,

(घ) संस्थाको सदस्यको हकमा दफा २० बमोजिमको योग्यता नभएमा ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै सदस्यले संस्थाबाट प्राप्त वा भुक्तान गर्नुपर्ने कुनै रकम भएमा सो फरफारक नभएसम्म वा निजले लिएको ऋण तथा तिर्नुपर्ने कुनै दायित्व वा अन्य कुनै सदस्यकोतर्फबाट धितो वा जमानत बसेकोमा सोको दायित्व फरफारक नभएसम्म निजको सदस्यता समाप्त हुने छैन ।

(३) यस दफामा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि साधारण सभा बोलाउने निर्णय भइसकेपछि साधारण सभा सम्पन्न नभएसम्म कसैलाई पनि सदस्यताबाट हटाउन सकिने छैन ।

२४. **सुविधा प्राप्त गर्न नसक्ने :** कुनै सदस्यले सहकारी संस्थालाई तिर्नुपर्ने कुनै दायित्व निर्धारित समयभित्र भुक्तान नगरेमा वा यो ऐन तथा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम, विनियम तथा आन्तरिक कार्यविधि बमोजिम सदस्यले पालना गर्नुपर्ने व्यवस्थाको बारम्बार उल्लङ्घन गरेमा त्यस्तो सदस्यले अन्य सदस्यसरहको सुविधा प्राप्त गर्न सक्ने छैन ।

परिच्छेद -६

साधारण सभा, समिति तथा लेखा सुपरिवेक्षण समिति

२५. **साधारण सभा** : (१) सहकारी संस्थाको सर्वोच्च अङ्गको रुपमा साधारण सभा हुने छ ।

(२) सहकारी संस्थाका सबै सदस्यहरू साधारण सभाका सदस्य हुने छन् ।

(३) सहकारी संस्थाको साधारण सभा देहायबमोजिम हुनेछ :-

(क) प्रारम्भिक साधारण सभा,

(ख) वार्षिक साधारण सभा,

(ग) विशेष साधारण सभा ।

२६. **प्रारम्भिक साधारण सभाको काम, कर्तव्य र अधिकार :** प्रारम्भिक साधारण सभाको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ :-

(क) प्रारम्भिक साधारण सभा हुने अघिल्लो दिनसम्मको काम कारबाही र आर्थिक कारोबारको जानकारी लिने,

(ख) चालु आर्थिक वर्षको लागि वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट स्वीकृत गर्ने,

(ग) प्रतिवेदन तथा वित्तीय विवरण अनुमोदन गर्ने,

(घ) विनियममा उल्लेख भएबमोजिम समिति वा लेखा सुपरिवेक्षण समितिको निर्वाचन गर्ने,

(ङ) आन्तरिक कार्यविधि पारित गर्ने,

(च) लेखा परीक्षकको नियुक्ति र निजको पारिश्रमिक निर्धारण गर्ने,

(छ) विनियममा तोकिएबमोजिमका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

२७. **वार्षिक साधारण सभाको काम, कर्तव्य र अधिकार** : वार्षिक साधारण सभाको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ :-

(क) वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट स्वीकृति गर्ने,

(ख) वार्षिक लेखा परीक्षण प्रतिवेदन अनुमोदन गर्ने,

(ग) समिति वा लेखा सुपरिवेक्षण समितिको निर्वाचन तथा विघटन गर्ने,

(घ) सञ्चालक वा लेखा सुपरिवेक्षण समितिको संयोजक वा सदस्यलाई पदबाट हटाउने,

(ङ) समिति वा लेखा सुपरिवेक्षण समितिको वार्षिक प्रतिवेदन पारित गर्ने,

(च) विनियम संशोधन तथा आन्तरिक कार्यविधि पारित गर्ने,

(छ) लेखा परीक्षकको नियुक्ति र निजको पारिश्रमिक निर्धारण गर्ने,

(ज) संस्था एकीकरण वा विघटनसम्बन्धी निर्णय गर्ने,

(झ) पारिश्रमिक लगायतका सुविधा तोक्ने,

(ञ) ऋण तथा अनुदान प्राप्त गर्ने सम्बन्धमा निर्णय गर्ने,

(ट) सदस्यको दायित्व मिनाहा दिने,

(ठ) समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिने,

(ड) विनियममा तोकिएबमोजिमका अन्य कार्यहरू गर्ने ।

२८. **साधारण सभाको बैठक** : (१) समितिले सहकारी संस्था दर्ता भएको मितिले तीन महिनाभित्र प्रारम्भिक साधारण सभा बोलाउनुपर्ने छ ।

(२) समितिले प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले छ महिनाभित्र वार्षिक साधारण सभा बोलाउनुपर्ने छ ।

(३) समितिले देहायको अवस्थामा विशेष साधारण सभा बोलाउनु पर्नेछ :-

(क) संस्थाको काम विशेषले विशेष साधारण सभा बोलाउनुपर्ने समितिबाट निर्णय भएमा,

(ख) दफा ३८ को उपदफा (१) को खण्ड (छ) बमोजिम लेखा सुपरिवेक्षण समितिको सिफारिसमा,

(ग) कुनै सञ्चालकले विशेष साधारण सभा बोलाउन पेस गरेको प्रस्ताव समितिद्धारा पारित भएमा,

(घ) विशेष साधारण सभा बोलाउनुपर्ने कारण खुलाई पन्ध्र प्रतिशत सदस्यले समितिसमक्ष निवेदन दिएमा,

(ङ) दफा २९ को उपदफा (१) बमोजिम दर्ता गर्ने अधिकारीले निर्देशन दिएमा ।

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि संस्थाको सञ्चालक वा व्यवस्थापकबाट आफ्नो जिम्मेवारी पूरा नगरी संस्था सञ्चालनमा समस्या उत्पन्न भएको अवस्थामा दर्ता गर्ने अधिकारीलाई जानकारी दिई साधारण सदस्यहरू मध्येबाट बहुमत सदस्य उपस्थित भई विशेष साधारण सभा गर्न सकिने छ ।

२९. **विशेष साधारण सभा बोलाउन निर्देशन दिन सक्ने** : (१) संस्थाको निरीक्षण वा सुपरिवेक्षण गर्दा वा कसैको उजुरी परी छानबिन गर्दा देहायको अवस्था देखिन आएमा दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो सहकारी संस्थाको समितिलाई साधारण सभा बोलाउन निर्देशन दिन सक्नेछ :-

(क) सहकारीको मूल्य, मान्यता तथा सिद्धान्त विपरीत कार्य गरेमा,

(ख) यो ऐन तथा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम, विनियम तथा आन्तरिक कार्यविधि विपरीत कार्य गरेमा,

(ग) दर्ता गर्ने अधिकारीले दिएको निर्देशनको बारम्बार उल्लङ्घन गरेमा,

(ङ) दफा ३१ को उपदफा (२) बमोजिम दर्ता गर्ने अधिकारीले आदेश दिएमा ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम साधारण सभा बोलाउन निर्देशन प्राप्त भएमा समितिले सो निर्देशन प्राप्त भएको मितिले पैंतिस दिनभित्र साधारण सभाको बैठक बोलाउनुपर्ने छ र साधारण सभाको बैठकमा उजुरी वा निरीक्षणका क्रममा देखिएका विषयमा छलफल गरी सोको प्रतिवेदन दर्ता गर्ने अधिकारीसमक्ष पेश गर्नुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (१) वा (२) मा उल्लिखित अवधिभित्र समितिले साधारण सभा नबोलाएमा दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो साधारण सभा बोलाउन सक्ने छ ।

(४) सहकारी संस्थाको साधारण सभाको लागि गणपूरक सङ्ख्या तत्कालकायम रहेको सदस्य सङ्ख्याको एकाउन्न प्रतिशत हुने छ ।

तर पहिलोपटक डाकिएको साधारण सभामा गणपूरक सङ्ख्या नपुगेमा त्यसको सात दिनभित्र दोस्रो पटक साधारण सभा बोलाउनुपर्ने र यसरी दोस्रो पटक बोलाईएको साधारण सभामा सञ्चालक समितिको बहुमतसहित एक तिहाई साधारण सदस्यहरुको उपस्थिति भएमा साधारण सभाको गणपूरक सङ्ख्या पुगेको मानिने छ ।

(५) उपदफा (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दफा २८ को उपदफा (४) मा भएको व्यवस्था सोही अनुसार हुने छ ।

(६) विशेष साधारण सभासम्बन्धी अन्य व्यवस्था सङ्घीय कानुनबमोजिम हुने छ ।

३०. **<u>सञ्चालक समिति</u>** : (१) सहकारी संस्थामा साधारण सभाबाट निर्वाचित एक सञ्चालक समिति रहने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिमा उपलब्ध भएसम्म कम्तिमा तेत्तीस प्रतिशत महिला सदस्यको प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गर्नुपर्ने छ ।

(३) एउटै परिवारको एकभन्दा बढी सदस्य एकै अवधिमा सञ्चालक तथा लेखा समितिको पदमा उम्मेदवार बन्न र निर्वाचित हुन सक्ने छैन ।

(४) कुनै संस्थाको सञ्चालक सोही संस्थाको कर्मचारी वा आफ्नो संस्थाले सदस्यता लिएको सहकारी सङ्घ वा बैंङ्कबाहेक अर्को कुनै संस्थाको सञ्चालक बन्न पाउने छैन ।

तर वार्षिक दुई करोड रुपैयाँभन्दा कमको कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाको सञ्चालकले त्यस्तो सहकारी संस्थामा कर्मचारीको रुपमा काम गर्न बाधा पर्ने छैन । वार्षिक दुई करोडभन्दा बढी कारोबार गर्ने संस्थामा कुनै सञ्चालक कर्मचारी रहेको भए यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले चार वर्षभित्र

त्यस्तो सञ्चालकले कर्मचारीको पद त्याग गरी अर्को कर्मचारीको व्यवस्था गर्नुपर्ने छ ।

(५) यो ऐन प्रारम्भ हुनुअघि कुनै व्यक्ति एकभन्दा बढी एउटै भौगोलिक कार्यक्षेत्रभित्रका एकै प्रकृतिका संस्थाको सञ्चालक वा सोही वा अर्को संस्थाको कर्मचारी भएकोमा यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले एक वर्षभित्र कुनै एक संस्थाको मात्र सञ्चालक वा कर्मचारी रहनुपर्ने छ । महानगरपालिका क्षेत्रभित्र सञ्चालित सहकारीहरुमा महानगरपालिकाको दर्ता गर्ने अधिकारी र सहकारी विभागका कर्मचारीहरु सञ्चालक समिति वा लेखा समितिमा रही कार्य गर्न सक्ने छैनन् तर यस प्रावधानले सहकारीको सदस्य हुन भने बाधा पुगेको मानिने छैन ।

(६) समितिको कार्यावधि चार वर्षको हुने छ ।

३१. **सञ्चालक समितिको निर्वाचन** : (१) समितिले आफ्नो कार्यावधि समाप्त हुनु अगावै अर्को समितिको निर्वाचन गराउनुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम समितिको निर्वाचन नगराएको जानकारी प्राप्त भएमा त्यस्तो जानकारी प्राप्त भएको मितिले छ महिनाभित्र समितिको निर्वाचन गराउन दर्ता गर्ने अधिकारीले सम्बन्धित समितिलाई आदेश दिन सक्ने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम दर्ता गर्ने अधिकारीले आदेश दिएकोमा सम्बन्धित समितिले सो आदेशबमोजिमको समयावधिभित्र समितिको निर्वाचन गराई दर्ता गर्ने अधिकारीलाई जानकारी गराउनुपर्ने छ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम समितिको निर्वाचन नगराएमा दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो संस्था सदस्य रहेको माथिल्लो सङ्घ भए सो सङ्घको प्रतिनिधि समेतलाई सहभागी गराई समितिको निर्वाचनसम्बन्धी सम्पूर्ण कार्य गर्ने गराउने छ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिमको निर्वाचन कार्यमा सहयोग पुऱ्याउनु सम्बन्धित समितिका पदाधिकारीहरूको कर्तव्य हुने छ ।

(६) उपदफा (५) बमोजिम निर्वाचन गराउँदा लागेको सम्पूर्ण खर्च सम्बन्धित संस्थाले व्यहोर्नुपर्ने छ ।

(७) यस दफाबमोजिम समितिको अर्को निर्वाचन नभएसम्मको लागि समितिले विनियममा व्यवस्था भएबमोजिम आफ्नो कार्य सञ्चालन गर्ने छ ।

३२. **समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार** : यस ऐनमा अन्यत्र उल्लिखित काम, कर्तव्य र अधिकारका अतिरिक्त समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ :-

(क) सहकारीका मूल्य, मान्यता र सिद्धान्तबमोजिम सहकारी संस्थाको सञ्चालन गर्ने,

(ख) आर्थिक तथा प्रशासकीय कार्य गर्ने, गराउने,

(ग) प्रारम्भिक साधारण सभा, वार्षिक साधारण सभा तथा विशेष साधारण सभा बोलाउने,

(घ) साधारण सभाका निर्णय कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,

(ङ) संस्थाको नीति, योजना, बजेट तथा वार्षिक कार्यक्रमको तर्जुमा गरी साधारण सभासमक्ष पेश गर्ने,

(च) संस्थाको सदस्यता प्रदान गर्ने तथा सदस्यताबाट हटाउने,

(छ) सेयर नामसारी तथा फिर्तासम्बन्धी कार्य गर्ने,

(ज) सम्बन्धित सङ्घको सदस्यता लिने,

(झ) विनियम तथा आन्तरिक कार्यविधि तयार गरी साधारण सभामा पेस गर्ने,

(ञ) संस्थाको कार्यक्षेत्रभित्र संस्थाको कारोबार र व्यवसायको हित प्रवर्धनको लागि आवश्यक कार्य गर्ने, गराउने ।

३३. **सञ्चालक पदमा बहाल नरहने** : देहायको कुनै अवस्थामा सञ्चालक आफ्नो पदमा बहाल रहन सक्ने छैन :-

(क) निजले दिएको राजीनामा समितिबाट स्वीकृत भएमा,

(ख) निजलाई दफा ३४ उपदफा (१) बमोजिम सञ्चालकबाट हटाउने निर्णय भएमा,

(ग) निज अर्को समान प्रकृतिको एउटै भौगोलिक कार्यक्षेत्रभित्रको संस्थाको सञ्चालक रहेमा,

(घ) निज सोही वा अर्को संस्थाको कर्मचारी रहेमा,

तर दफा ३० को उपदफा (४) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशमा लेखिएको कुरामा सोहीबमोजिम हुने छ ।

(ङ) निज सोही वा अर्को समान प्रकृतिको एउटै स्थानीय तहको संस्थाको लेखा सुपरिवेक्षण समितिको पदमा रहेमा,

(च) निजको मृत्यु भएमा ।

३४. **सञ्चालकलाई पदबाट हटाउन सक्ने** : (१) साधारणसभाले बहुमतको निर्णयबाट देहायको कुनै अवस्थामा सञ्चालकलाई समितिको सञ्चालक पदबाट हटाउन सक्नेछ :-

(क) आर्थिक हिनामिना गरी सम्बन्धित संस्थालाई हानि नोक्सानी पुऱ्याएमा,

(ख) अनाधिकृततबरले सम्बन्धित संस्थाको कारोबारसम्बन्धी विषयको गोपनियता भङ्ग गरेमा,

(ग) सम्बन्धित संस्थाको कारोबार र व्यवसायसँग प्रतिस्पर्धा हुने गरी समान प्रकृतिको कारोबार वा व्यवसाय गरेमा,

(घ) सम्बन्धित संस्थाको अहित हुने कुनै कार्य गरेमा,

(ङ) निज शारीरिक वा मानसिक रुपमा काम गर्न नसक्ने भएमा,

(च) कुनै सञ्चालकमा यो ऐन तथा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम वा विनियममा उल्लिखित योग्यता नरहेमा ।

(२) कुनै सञ्चालकलाई समितिको पदबाट हटाउने निर्णय गर्नुअघि त्यस्तो सञ्चालकलाई साधारण सभासमक्ष सफाई पेश गर्ने मनासिब माफिकको मौका दिइने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको अवधिभित्र कुनै सञ्चालकले सफाई पेस नगरेमा वा निजले पेस गरेको सफाई सन्तोषजनक नभएमा साधारण सभाले त्यस्तो सञ्चालकलाई पदबाट हटाउन सक्ने छ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम सञ्चालकको पदबाट हटाइएको सदस्य समितिको दुई कार्यकालसम्मको निर्वाचनमा उम्मेदवार बन्न पाउने छैन ।

(५) उपदफा (३) बमोजिम कुनै सञ्चालक पदबाट हटेमा त्यस्तो पदमा साधारण सभाले बाँकी अवधिको लागि अर्को सञ्चालकको निर्वाचन गर्नेछ ।

३५. **निजीस्वार्थ समावेश भएको निर्णय प्रकियामा संलग्न हुन नहुने** : (१) सञ्चालकले आफ्नो निजीस्वार्थ समावेश भएको निर्णय प्रक्रियामा संलग्न हुनु हुँदैन ।

(२) सञ्चालकले आफूलाई मात्र व्यक्तिगत फाइदा हुनेगरी संस्थामा कुनै कार्य गर्न गराउन हुँदैन ।

(३) कुनै सञ्चालकले उपदफा (१) को विपरीत हुने गरी वा आफ्नो अधिकारक्षेत्रभन्दा बाहिर गई कुनै काम कारबाही गरे गराएमा त्यस्तो काम कारबाहीप्रति त्यस्तो सञ्चालक व्यक्तिगत रूपमा उत्तरदायी हुनेछ र त्यस्तो काम कारबाहीबाट संस्थाको, सदस्य वा अन्य कुनै व्यक्तिलाई हानि नोक्सानी हुन गएको रहेछ भने त्यस्तो हानि नोक्सानी निजको जायजेथाबाट असुल उपर गरिने छ।

३६. **समितिको विघटन** : (१) साधारण सभाले देहायको अवस्थामा समितिको विघटन गर्न सक्नेछ :-

(क) समितिको बदनियतपूर्ण कार्यबाट संस्थाको कारोबार जोखिममा परेमा,

(ख) संस्थाले तिर्नुपर्ने दायित्व तोकिएको समयभित्र भुक्तान गर्न नसकेमा,

(ग) विनियममा उल्लिखित उद्देश्य र कार्य विपरीतको काम गरेमा,

(घ) समितिले आफ्नो जिम्मेवारी पूरा नगरेमा,

(ङ) यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियमावलीमा उल्लिखित सर्त वा दर्ता गर्ने अधिकारीले दिएको निर्देशनको बारम्बार उल्लङ्घन गरेमा।

(२) उपदफा (१) बमोजिम समिति विघटन भएमा साधारण सभाले नयाँ समितिको निर्वाचन गर्ने छ।

(३) समितिले यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियमबमोजिम दर्ता गर्ने अधिकारीले दिएको निर्देशनपालना नगरेमा वा दफा २९ को उपदफा (२) बमोजिम पेस भएको प्रतिवेदन समेतको आधारमा दर्ता गर्ने अधिकारीले समितिलाई उजुरी वा निरीक्षणको क्रममा देखिएका विषयवस्तुको गाम्भिर्यताको आधारमा बढीमा छ महिनाको समय दिई सुधार गर्ने मौका दिन सक्ने छ र त्यस्तो समयावधिभित्र पनि सुधार नगरेमा त्यस्तो समिति विघटन गर्ने छ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम समिति विघटन भएमा त्यसरी विघटन गरिएको मितिले तीन महिनाभित्रमा अर्को समितिको निर्वाचन सम्पन्न गराउन र त्यस्तो निर्वाचन नभएसम्म संस्थाको दैनिक कार्यसञ्चालन गर्न दर्ता गर्ने अधिकारीले तोकिएबमोजिमको एक तदर्थ समिति गठन गर्नुपर्ने छ।

(५) यस दफाबमोजिम अर्को समितिको निर्वाचन गराउँदा लागेको सम्पूर्ण खर्च सम्बन्धित संस्थाले व्यहोर्ने छ।

३७. **लेखा सुपरिवेक्षण समितिको गठन :** (१) संस्थामा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई सुदृढ गर्न तोकिएबमोजिमको योग्यता पुगेका एक जना संयोजक र दुईजना सदस्यहरू रहने गरी साधारण सभाले निर्वाचनबाट लेखा सुपरिवेक्षण समिति गठन गर्ने छ ।

(२) एउटै परिवारको एकभन्दा बढी व्यक्ति एकै अवधिमा एउटै संस्थाको सञ्चालक वा लेखा सुपरिवेक्षण समितिको संयोजक वा सदस्य पदमा उम्मेदवार बन्न र निर्वाचित हुन सक्ने छैन ।

३८. **लेखा सुपरिवेक्षण समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार** : (१) लेखा सुपरिवेक्षण समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ :-

(क) प्रत्येक चौमासिकमा सहकारी संस्थाको आन्तरिक लेखा परीक्षण गर्ने, गराउने,

(ख) आन्तरिक लेखा परीक्षण गर्दा लेखा परीक्षणका आधारभूत सिद्धान्तको पालना गर्ने, गराउने,

(ग) वित्तीय तथा आर्थिक कारोबारको निरीक्षण तथा मूल्याङ्कन गर्ने, गराउने,

(घ) समितिको काम कारबाहीको नियमित सुपरिवेक्षण गर्ने र समितिलाई आवश्यक सुझाव दिने,

(ङ) साधारण सभाको निर्देशन, निर्णय तथा समितिका निर्णय कार्यान्वयन भए नभएको अनुगमन गर्ने, समग्र वित्तीय अनुशासन कायम भए नभएको जाँचबुझ गर्ने,

(च) लेखासम्बन्धी प्रतिवेदन र समितिको काम कारबाहीको सुपरिवेक्षणसम्बन्धी वार्षिक प्रतिवेदन साधारण सभासमक्ष पेस गर्ने,

(छ) आफूले पटकपटक दिएका सुझाव कार्यान्वयन नभएको कारणबाट कुनै संस्थाको हितमा प्रतिकूल असर परेमा वा त्यस्तो संस्थाको नगद वा जिन्सी सम्पत्तिको व्यापक रूपमा हिनामिना वा अनियमितता भएको वा संस्था गम्भीर आर्थिक सङ्कटमा पर्न लागेकोमा सोको कारण खुलाई विशेष साधारण सभा बोलाउन समितिसमक्ष सिफारिस गर्ने,

(ज) आवश्यक परेमा आन्तरिक लेखा परीक्षक नियुक्तिका लागि तीन जनाको नाम सञ्चालक समितिमा सिफारिस गर्ने ।

(२) लेखा सुपरिवेक्षण समितिको संयोजक वा सदस्य संस्थाको दैनिक आर्थिक प्रशासनिक कार्यमा सहभागी हुन पाउने छैन ।

परिच्छेद-७

बचत तथा ऋण परिचालन

३९. **सदस्य केन्द्रित भई बचत तथा ऋणको कारोबार गर्नुपर्ने** : (१) संस्थाले आफ्ना सदस्यहरूको मात्र बचत स्वीकार गर्न, सोको परिचालन गर्न र सदस्यलाई मात्र ऋण प्रदान गर्न सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने गरी दर्ता भएको संस्थाबाहेक अन्य विषयगत वा वहुउद्देश्यीय संस्थाले बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्दै आएको भए त्यस्तो संस्थाले सङ्घीय कानूनबमोजिम आफ्नो कारोबारलाई व्यवस्थापन गर्नुपर्ने छ ।

(३) संस्थाले सदस्यलाई प्रदान गर्ने ऋणमा सेवा शुल्क र नवीकरण शुल्क तोकेबमोजिम हुने छ ।

(४) बचत र ऋणको ब्याजदर बिचको अन्तर 'छ' प्रतिशतभन्दा बढी हुने छैन ।

(५) संस्थाले प्रदान गरेको ऋणमा लाग्ने ब्याजलाई मूल ऋणमा पुँजीकृत गरी सोको आधारमा ब्याज लगाउन पाइने छैन ।

(६) संस्थाले कुनै पनि कम्पनीको सेयर खरिद गर्न सक्ने छैन ।

तर,

(१) संस्थाको दायित्वप्रति प्रतिकूल नहुने गरी संस्थाले स्वःप्रयोजनको लागि अचल सम्पत्ति खरिद तथा पूर्वाधार निर्माण एवं संस्था र सदस्यहरुको हितमा उत्पादन र सेवाको क्षेत्रमा प्राथमिक पुँजी कोष परिचालन गर्न बाधा पर्ने छैन ।

(२) संस्थाले यो ऐन प्रारम्भ हुनुअघि दर्ता भएका साना किसानद्वारा प्रवर्धित वित्तीय संस्थाको सेयर खरिद गर्न बाधा पर्ने छैन ।

(७) संस्थाले सेयर पुँजी कोषको पन्ध्र गुणासम्म बचत सङ्कलन गर्न सक्ने छ ।

४०. **आधार ब्याजदरसम्बन्धी व्यवस्था** : (१) सङ्घीय कानुनबमोजिम रजिष्ट्रारले बचत तथा ऋणको आधार (सन्दर्भ) ब्याजदर तोक्न सक्ने छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम तोकिएको (आधार) सन्दर्भ ब्याजदर संस्थाका लागि निर्देशक ब्याजदर हुने छ।

४१. **व्यक्तिगत बचतको सीमा** : संस्थामा सदस्यको व्यक्तिगत बचतको सीमा सम्बन्धित संस्थाको विनियममा उल्लेख भएबमोजिम हुने छ।

परिच्छेद-८

आर्थिक स्रोत परिचालन

४२. **सेयर बिक्री तथा फिर्तासम्बन्धी व्यवस्था** : (१) संस्थाले आफ्नो सदस्यलाई सेयर बिक्री गर्न सक्ने छ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि संस्थाले एकै सदस्यलाई आफ्नो कुल सेयर पुँजीको बीस प्रतिशतभन्दा बढी हुने गरी सेयर बिक्री गर्न सक्ने छैन।

तर नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहको पूर्ण वा आंशिक स्वामित्व वा नियन्त्रण भएको संस्था वा निकायको हकमा यो बन्देज लागु हुने छैन।

(३) संस्थाको सेयरको अंकित मूल्यप्रति सेयर एक सय रुपैयाँ हुने छ।

(४) संस्थाको सेयर पुँजी विनियममा उल्लेख भएबमोजिम हुने छ।

(५) संस्थाले खुला बजारमा सेयर बिक्री गर्न पाउने छैन।

(६) संस्थाको मूलधनको रुपमा रहेको कुनै सदस्यको सेयर सोही संस्थाको ऋण वा दायित्वबाहेक अन्य कुनै ऋण वा दायित्वबापत लिलाम बिक्री गरिने छैन।

४३. **रकम फिर्ता तथा खाता सञ्चालनसम्बन्धी व्यवस्था** : (१) कुनै सदस्यले संस्थाको सदस्यता त्याग गरी रकम फिर्ता लिन चाहेमा निजको कुनै दायित्व भए त्यस्तो दायित्व भुक्तान गरेको मितिले एक महिनाभित्र निजको बाँकी रकम तोकिएबमोजिम निजलाई फिर्ता गर्नुपर्ने छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सदस्यता त्याग गरेको अवस्थामा कुनै सदस्यले संस्थामा जम्मा गरेको बचत फिर्ता माग गरेमा निजको कुनै दायित्व भए त्यस्तो दायित्व कट्टा गरी बाँकी रकम तोकिएबमोजिम निजलाई फिर्ता गर्नुपर्ने छ।

(३) संस्थाले विभिन्न प्रकारका बचत खाता सञ्चालन गर्न सक्ने छन् । बाल बचतको हकमा सेयर सदस्यको संरक्षकत्वमा खाता सञ्चालन गर्न सकिने छ ।

४४. **ऋण वा अनुदान लिन सक्ने** : (१) संस्थाले विदेशी बैंक वा वित्तीय संस्था वा अन्य निकायबाट ऋण वा अनुदान लिन वा त्यस्तो निकायसँग साझेदारीमा काम गर्न सङ्घीय कानुनबमोजिम स्वीकृति लिनुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम विदेशी बैंक वा निकायबाट ऋण वा अनुदान लिन स्वीकृतिको लागि तोकिएबमोजिमका विवरणसहित दर्ता गर्ने अधिकारीसमक्ष निवेदन दिनुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम निवेदन प्राप्त भएमा दर्ता गर्ने अधिकारीले कार्यपालिकामा प्रस्ताव पेस गर्नुपर्ने छ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमको प्रस्ताव कार्यपालिकाले उपयुक्त देखेमा स्वीकृतिको लागि मन्त्रालयमा सिफारिस गरी पठाउने छ ।

४५. **नेपाल सरकारको सुरक्षण प्राप्त गर्न सक्ने** : (१) संस्थाले विदेशी बैंक वा निकायसँग लिने ऋणमा सुरक्षण प्राप्त गर्नुपर्ने भएमा सङ्घीय कानुनबमोजिम स्वीकृतिको लागि दर्ता गर्ने अधिकारीसमक्ष प्रस्तावसहित निवेदन दिनुपर्ने छ ।

(२) दफा (१) बमोजिम प्राप्त प्रस्ताव उपयुक्त देखिएमा कार्यपालिकाले सङ्घीय कानुनबमोजिम स्वीकृतिको लागि मन्त्रालयमा सिफारिस गरी पठाउनुपर्ने छ ।

परिच्छेद-९

संस्थाको कोष

४६. **संस्थाको कोष** : (१) संस्थाको कोषमा देहायबमोजिमको रकम रहनेछ :-

(क) सेयर बिक्रीबाट प्राप्त रकम,

(ख) बचतको रुपमा प्राप्त रकम,

(ग) ऋणको रुपमा प्राप्त रकम,

(घ) नेपाल सरकारबाट प्राप्त अनुदान रकम,

(ङ) विदेशी सरकार वा अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घ संस्थाबाट प्राप्त अनुदान वा सहायताको रकम,

(च) व्यवसायिक कार्यबाट आर्जित रकम,

(छ) सदस्यता प्रवेश शुल्क,

(ज) संस्थाको नाममा प्राप्त हुने अन्य जुनसुकै रकम ।

४७. **जगेडा कोष** : (१) संस्थामा एक जगेडा कोष रहने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषमा देहायबमोजिमको रकम रहने छ :-

(क) आर्थिक वर्षको खुद बचत रकमको कम्तिमा पच्चिस प्रतिशत रकम,

(ख) कुनै संस्था, सङ्घ वा निकायले प्रदान गरेको पुँजीगत अनुदान रकम,

(ग) स्थिरसम्पत्ति बिक्रीबाट प्राप्त रकम,

(घ) अन्य स्रोतबाट प्राप्त रकम ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको जगेडा कोष अविभाज्य हुने छ ।

४८. **संरक्षित पुँजी फिर्ता कोष** : (१) संस्थामा एक संरक्षित पुँजी फिर्ता कोष रहने छ ।

(२) दफा ४७ बमोजिमको जगेडा कोषमा सो दफाको उपदफा (२) को खण्ड (क) बमोजिमको रकम छुट्याई बाँकी रहेको रकमको कम्तिमा पच्चिस प्रतिशत रकम उपदफा (१) बमोजिमको कोषमा वार्षिक रुपमा जम्मा गर्नुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको रकम सङ्घीय कानुनमा तोकिएबमोजिमको वार्षिक कारोबारको आधारमा सम्बन्धित सदस्यलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने छ । वार्षिक कारोबार भन्नाले सदस्यको सेयर, बचतकर्जा तथा अन्य योगदानको समग्र अवस्थालाई बुझिने छ ।

४९. **सहकारी प्रवर्द्धन कोषसम्बन्धी व्यवस्था** : (१) संस्थाले सहकारी व्यवसायको प्रवर्द्धन गर्नको लागि दफा ४७ बमोजिम जगेडा कोषमा सो दफाको उपदफा (२) को खण्ड (क) बमोजिमको रकम छुट्याई बाँकी रहेको रकमको शून्य दशमलव पाँच प्रतिशतले हुन आउने रकम सङ्घीय कानुनमा व्यवस्था भएबमोजिमको सहकारी प्रवर्द्धन कोषमा वार्षिक रुपमा जम्मा गर्नुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषको उपयोग सङ्घीय कानुनमा व्यवस्था भएबमोजिम हुने छ ।

५०. **अन्य कोषसम्बन्धी व्यवस्था** : (१) दफा ४६, ४७, ४८ र ४९ मा उल्लिखित कोषका अतिरिक्त संस्थामा सहकारी शिक्षा कोष, सेयर लाभांश कोष लगायत तोकिएबमोजिमका अन्य कोषहरु रहन सक्ने छन् ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषको रकम सो कोषको उद्देश्य पूर्तिका लागि विनियममा तोकिएबमोजिम उपयोग गर्न सकिने छ।

तर एक वर्षको सेयरलाभांशको रकम सेयर पुँजीको अठार प्रतिशतभन्दा बढी हुने छैन।

परिच्छेद-१०

अभिलेख र सूचना

५१. **अभिलेख राख्नुपर्ने :** (१) संस्थाले साधारण सभा, समिति तथा लेखा सुपरिवेक्षण समितिको निर्णय तथा काम कारबाहीको अद्यावधिक अभिलेख सुरक्षितसाथ राख्नुपर्ने छ।

(२) संस्थाले कारोबारसँग सम्बन्धित तथा अन्य आवश्यक अभिलेख तोकिएबमोजिम सुरक्षितसाथ राख्नुपर्ने छ।

५२. **विवरण उपलब्ध गराउनुपर्ने** : संस्थाले देहायका विवरणसहितको प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले तीन महिनाभित्र दर्ता गर्ने अधिकारीसमक्ष पेस गर्नु पर्नेछ :-

(क) कारोबारको चौमासिक र वार्षिक प्रतिवेदन तथा लेखा परीक्षण प्रतिवेदन,

(ख) वार्षिक कार्यक्रम नीति तथा योजना,

(ग) खुद बचतसम्बन्धी नीति तथा योजना,

(घ) सञ्चालकको नाम तथा बाँकी कार्यावधिको सूची,

(ङ) साधारण सभाको बैठकसम्बन्धी जानकारी,

(च) सेयर सदस्य सङ्ख्या र सेयर पुँजी,

(छ) कुल बचत तथा कर्जाको विवरण,

(ज) सञ्चालक वा सदस्यले लिएको ऋण तिर्न बाँकी रहेको रकम,

(झ) दर्ता गर्ने अधिकारीले समयसमयमा तोकिदिएको अन्य विवरण।

परिच्छेद-११

लेखा र लेखा परीक्षण

५३. **कारोबारको लेखा** : संस्थाको कारोबारको लेखा दोहोरो लेखा प्रणालीमा आधारित र कारोबारको यथार्थस्थिति स्पष्ट रुपमा देखिने गरी सङ्घीय कानुनबमोजिम रजिष्ट्रारले लागु गरेको लेखामान (एकाउन्टिङ स्ट्याण्डर्ड) र

यस ऐनबमोजिम पालना गर्नुपर्ने अन्य सर्त तथा व्यवस्थाबमोजिम राख्नुपर्ने छ ।

५४. **लेखा परीक्षण :** (१) संस्थाले प्रत्येक आर्थिक वर्षको लेखा परीक्षण सो आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले तीन महिनाभित्र प्रचलित कानुनबमोजिम इजाजतपत्र प्राप्त लेखा परीक्षकद्वारा गराउनुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको अवधिभित्र कुनै संस्थाले लेखा परीक्षण नगराएको पाइएमा दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो संस्थाको लेखा परीक्षण इजाजतपत्र प्राप्त लेखा परीक्षकबाट गराउन सक्ने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम लेखा परीक्षण गराउँदा लेखा परीक्षकलाई दिनुपर्ने पारिश्रमिक लगायतको रकम सम्बन्धित संस्थाले व्यहोर्ने छ ।

(४) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम लेखा परीक्षकले गरेको लेखा परीक्षण प्रतिवेदन अनुमोदनको लागि साधारण सभासमक्ष पेस गर्नुपर्ने छ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम पेस भएको लेखा परीक्षण प्रतिवेदन साधारण सभाबाट अनुमोदन हुन नसकेमा पुनःलेखा परीक्षणको लागि साधारण सभाले दफा ५५ को अधिनमा रही अर्को लेखा परीक्षक नियुक्त गर्ने छ ।

५५. **लेखा परीक्षकको नियुक्ति** : (१) संस्थाको लेखा परीक्षणसम्बन्धी कार्य गर्न प्रचलित कानुनबमोजिम इजाजतपत्र प्राप्त लेखा परीक्षकमध्येबाट साधारण सभाले एक जना लेखा परीक्षक नियुक्ति गरी पारिश्रमिक समेत तोक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम लेखा परीक्षक नियुक्त गर्दा एउटै व्यक्ति, फर्म वा कम्पनीलाई लगातार तीन आर्थिक वर्षभन्दा बढी हुने गरी नियुक्त गर्न सकिने छैन ।

(३) कुनै लेखा परीक्षक आफ्नो कार्यकाल समाप्त नहुँदै कुनै सहकारी संस्थाको लेखा परीक्षण गर्न अयोग्य भएमा लेखा परीक्षण कार्य रोकी सो कुराको जानकारी सम्बन्धित सहकारी संस्थालाई दिनुपर्ने छ । यस्तो अवस्थामा सञ्चालक समितिले अर्को लेखा परीक्षक नियुक्त गरी लेखा परीक्षण गराइ साधारण सभाबाट अनुमोदन गराउनुपर्ने छ ।

५६. **लेखा परीक्षकमा नियुक्त हुन नसक्ने :** (१) देहायका व्यक्ति लेखा परीक्षकमा नियुक्त हुन तथा नियुक्त भइसकेको भए सो पदमा बहाल रहन सक्ने छैन :-

(क) सहकारी संस्थाको सञ्चालक,

(ख) सम्बन्धित संस्थाको सदस्य,

(ग) सहकारी संस्थाको नियमित पारिश्रमिक पाउने गरी नियुक्त सल्लाहकार वा कर्मचारी,

(घ) लेखा परीक्षणसम्बन्धी कसूरमा सजाय पाएको तीन वर्षको अवधि भुक्तान नभएको,

(ङ) दामासाहीमा परेको,

(च) भ्रष्टाचार, ठगी वा नैतिक पतन हुने अन्य फौजदारी कसूरमा सजाय पाएको,

(ज) सम्बन्धित संस्थासँग स्वार्थ बाझिएको व्यक्ति ।

(२) लेखा परीक्षकले आफू नियुक्त हुनुअघि उपदफा (१) बमोजिम अयोग्य नभएको कुराको संस्थासमक्ष स्वःघोषणा गर्नुपर्ने छ ।

(३) कुनै लेखा परीक्षक आफ्नो कार्यकाल समाप्त नहुँदै कुनै संस्थाको लेखा परीक्षण गर्न अयोग्य भएमा वा संस्थाको लेखा परीक्षकको पदमाकायम रहन नसक्नेस्थिति उत्पन्न भएमा निजले लेखा परीक्षण गर्नुपर्ने वा गरिरहेको काम तत्काल रोकी सो कुराको जानकारी लिखित रुपमा संस्थालाई दिनुपर्ने छ । यस्तो परिस्थिति उत्पन्न भएमा सञ्चालक समितिले नयाँ लेखा परीक्षक नियुक्त गरी लेखा परीक्षण गराइ साधारण सभाबाट अनुमोदन गराउनुपर्ने छ ।

(४) यस दफाको प्रतिकूल हुने गरी नियुक्त भएको लेखा परीक्षकले गरेको लेखा परीक्षण मान्य हुने छैन ।

परिच्छेद-१२

छुट, सुविधा र सहुलियत

५७. **छुट, सुविधा र सहुलियत** : (१) संस्थालाई प्राप्त हुने छुट, सुविधा र सहुलियत सङ्घीय कानुनबमोजिम हुने छ ।

(२) उपदफा (१) मा उल्लिखित छुट, सुविधा र सहुलियतबाहेक संस्थालाई प्राप्त हुने अन्य छुट, सुविधा र सहुलियत तोकिएबमोजिम हुने छ ।

परिच्छेद–१३

ऋण असुली तथा बाँकी बक्यौता

५८. **ऋण असुल गर्ने** : (१) कुनै सदस्यले संस्थासँग गरेको ऋण सम्झौता वा सर्त कबुलियतको पालना नगरेमा, लिखतको भाखाभित्र ऋणको साँवा, ब्याज र हर्जना चुक्ता नगरेमा वा ऋण लिएको रकम सम्बन्धित काममा नलगाई हिनामिना गरेको देखिएमा त्यस्तो सदस्यले ऋण लिंदा राखेको धितोलाई सम्बन्धित संस्थाले लिलाम बिक्री गरी वा अन्य कुनै व्यवस्था गरी आफ्नो

साँवा, ब्याज र हर्जना असुल उपर गर्न सक्ने छ । धितो सम्बन्धित संस्थाले सकारेपश्चात पनि ऋणीले साँवा ब्याज दुवै भुक्तानी गरी धितोबापतको सम्पत्ति फिर्ता लिन चाहेमा फिर्ता गर्नुपर्ने छ ।

(२) कुनै सदस्यले संस्थामा राखेको धितो कुनै किसिमले कसैलाई हक छोडिदिएमा वा अन्य कुनै कारणबाट त्यस्तो धितोको मूल्य घट्न गएमा त्यस्तो ऋणीलाई निश्चित म्याद दिई थप धितो सुरक्षण राख्न लगाउन सकिने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम ऋणीले थप धितो नराखेमा वा उपदफा (१) वा (२) बमोजिमको धितोबाट पनि साँवा, ब्याज र हर्जनाको रकम असुल उपर हुन नसकेमा त्यस्तो ऋणीको हक लाग्ने अन्य जायजेथाबाट पनि साँवा, ब्याज र हर्जना असुल उपर गर्न सकिने छ ।

(४) यस दफाबमोजिम साँवा, ब्याज र हर्जना असुल उपर गर्दा लागेको खर्चको रकम तथा असुल उपर भएको साँवा, ब्याज र हर्जनाको रकम कट्टा गरी बाँकी रहन आएको रकम सम्बन्धित ऋणीलाई फिर्ता दिनुपर्ने छ ।

तर लिलाम बिक्री नभई संस्थाले आफ्नो नाममा सकारेपश्चात भने सम्पूर्ण धितोमा संस्थाको एकल अधिकार स्थापित हुने छ ।

(५) यस दफाबमोजिम कुनै संस्थाले ऋणीको धितो वा अन्य जायजेथा लिलाम बिक्री गर्दा लिलाम सकार्ने व्यक्तिको नाममा सो धितो वा जायजेथा प्रचलित कानुनबमोजिम रजिष्ट्रेसन वा दाखिल खारेज गर्नको लागि सम्बन्धित कार्यालयमा लेखि पठाउने छ र सम्बन्धित कार्यालयले पनि सोहीबमोजिम रजिष्ट्रेसन वा दाखिल खारेज गरी सोको जानकारी सम्बन्धित संस्थालाई दिनुपर्ने छ ।

(६) यस दफाबमोजिम धितो राखेको सम्पत्ति लिलाम बिक्री गर्दा कसैले सकार नगरेमा त्यस्तो सम्पत्ति सम्बन्धित संस्था आफैंले सकार गर्न सक्ने छ ।

(७) उपदफा (६) बमोजिम आफैंले सकार गरेमा त्यस्तो सम्पत्ति सम्बन्धित संस्थाको नाममा रजिष्ट्रेसन वा दाखिल खारेज गर्न सम्बन्धित कार्यालयमा लेखि पठाउने छ र त्यसरी लेखि आएमा सम्बन्धित कार्यालयले सोहीबमोजिम रजिष्ट्रेसन वा दाखिल खारेज गरी दिनुपर्ने छ ।

५९. <u>कालो सूचीसम्बन्धी व्यवस्था</u> : संस्थाबाट ऋण लिई रकमको अपचलन गर्ने वा तोकिएको समयावधिभित्र ऋणको साँवा ब्याज फिर्ता नगर्ने व्यक्तिको नाम नामेसी सहित कालोसूची प्रकाशनसम्बन्धी व्यवस्था सङ्घीय कानुनबमोजिम हुने छ ।

६०. **कर्जा सूचना केन्द्रसम्बन्धी व्यवस्था** : कर्जा सूचना केन्द्रसम्बन्धी व्यवस्था सङ्घीय कानुनबमोजिम हुने छ ।

६१. **बाँकी बक्यौता असुल उपर गर्ने** : कसैले संस्थालाई तिर्नु बुझाउनुपर्ने रकम नतिरी बाँकी राखेमा त्यस्तो रकम र सोको ब्याजसमेत दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो व्यक्तिको जायजेथाबाट असुल उपर गरी दिन सक्ने छ ।

६२. **रोक्का राख्न लेखी पठाउने** : (१) संस्था वा दर्ता गर्ने अधिकारीले दफा ५८ र ६१ को प्रयोजनको लागि कुनै व्यक्तिको खाता, जायजेथाको स्वामित्व हस्तान्तरण, नामसारी वा बिक्री गर्न नपाउने गरी रोक्का राखी सम्बन्धित निकायमा लेखि पठाउन सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम रोक्काको लागि लेखि आएमा सम्बन्धित निकायले प्रचलित कानुनबमोजिम त्यस्तो व्यक्तिको खाता, जायजेथाको स्वामित्व हस्तान्तरण, नामसारी वा बिक्री गर्न नपाउने गरी रोक्का राखी दिनुपर्ने छ ।

६३. **अग्राधिकार रहने** : कुनै व्यक्तिले संस्थालाई तिर्नुपर्ने ऋण वा अन्य कुनै दायित्व नतिरेमा त्यस्तो व्यक्तिको जायजेथामा नेपाल सरकारको कुनै हक दाबी भए त्यसको लागि रकम छुट्याई बाँकी रहन आएको रकममा संस्थाको अग्राधिकार रहने छ ।

६४. **कारबाही गर्न बाधा नपर्ने** : संस्थाले ऋण असुली गर्ने सम्बन्धमा कुनै व्यक्ति वा सहकारी संस्थाउपर चलाएको कुनै कारबाहीका कारणबाट त्यस्तो व्यक्ति वा संस्थाउपर यस ऐन तथा प्रचलित कानुनबमोजिमको कुनै कसूरमा कारबाही चलाउन रोक लगाएको मानिने छैन ।

परिच्छेद-१४

एकीकरण, विघटन तथा दर्ता खारेज

६५. **एकीकरण तथा विभाजनसम्बन्धी व्यवस्था** : (१) यस ऐनको अधिनमा रही दुई वा दुईभन्दा बढि संस्थाहरु एकआपसमा गाभी एकीकरण गर्न वा एक संस्थालाई भौगोलिक कार्यक्षेत्रको आधारमा दुई वा दुईभन्दा बढि संस्थामा विभाजन गर्न सकिने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम एकीकरण वा विभाजन गर्दा सम्बन्धित संस्थाको कुल कायम रहेका सदस्य संख्याको बहुमतबाट निर्णय हुनुपर्ने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम एकीकरण वा विभाजन गर्ने निर्णय गर्दा एकीकरण वा विभाजनका सर्त र कार्यविधिसमेत खुलाउनुपर्ने छ ।

(४) एकीकरणमा जाने सहकारी संस्थालाई एकीकरणको आर्थिक वर्ष र लगतैको दुई आर्थिक वर्षको लागि महानगरपालिकाले व्यवसाय कर छुट गर्न तथा थप प्रोत्साहनका कार्यक्रम उपलब्ध गराउन सक्ने छ ।

६६. **विघटन र दर्ता खारेज** : (१) कुनै संस्थामा देहायको अवस्था विद्यमान भएमा साधारण सभाको तत्कालकायम रहेका दुई तिहाई बहुमत सदस्यको निर्णयबाट त्यस्तो संस्थाको विघटन गर्ने निर्णय गरी दर्ता खारेजीको स्वीकृतिका लागि समितिले दर्ता गर्ने अधिकारीसमक्ष निवेदन दिन सक्नेछ :-

(क) विनियममा उल्लिखित उद्देश्य तथा कार्य हासिल गर्न सम्भव नभएमा,

(ख) सदस्यको हित गर्न नसक्ने भएमा ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त निवेदनमा छानबिन गर्दा त्यस्तो संस्थाको विघटन गर्न उपयुक्त देखिएमा दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो संस्थाको दर्ता खारेज गर्न सक्ने छ ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दर्ता गर्ने अधिकारीले देहायको अवस्थामा मात्र संस्थाको दर्ता खारेज गर्न सक्नेछ :-

(क) लगातार दुई वर्षसम्म कुनै कारोबार नगरी निष्क्रिय रहेको पाइएमा,

(ख) कुनै संस्थाले यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियमावली विपरीतको कार्य बारम्बार गरेमा,

(ग) विनियममा उल्लिखित उद्देश्य विपरीत कार्य गरेमा,

(घ) सहकारी मूल्य, मान्यता र सिद्धान्त विपरीत कार्य गरेमा ।

(४) उपदफा (२) वा (३) बमोजिम दर्ता खारेज गर्नुअघि दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो संस्थालाई सुनुवाइको लागि पन्ध्र दिनको समय दिनुपर्ने छ ।

(५) उपदफा (२) वा (३) बमोजिम संस्थाको दर्ता खारेज भएमा त्यस्तो संस्था विघटन भएको मानिने छ ।

(६) उपदफा (२) वा (३) बमोजिम संस्थाको दर्ता खारेजी भएमा त्यस्तो संस्थाको दर्ता प्रमाणपत्र स्वतः रद्द भएको मानिने छ ।

६७. **लिक्विडेटरको नियुक्ति** : (१) दफा ६६ बमोजिम कुनै संस्थाको दर्ता खारेज भएमा दर्ता गर्ने अधिकारीले लिक्विडेटर नियुक्त गर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सङ्घीय कानुनमा तोकिएको सीमासम्मको सम्पत्ति भएको संस्थाको हकमा दर्ता गर्ने

अधिकारीले कुनै अधिकृतस्तरका कर्मचारीलाई लिक्विडेटर नियुक्ति गर्न सक्नेछ ।

६८. **लिक्विडेसनपछिको सम्पत्तिको उपयोग** : कुनै संस्थाको लिक्विडेसनपश्चात सबै दायित्व भुक्तान गरी बाँकी रहन गएको सम्पत्ति स्वतः महानगरपालिकाको हुने छ ।

परिच्छेद-१५

दर्ता गर्ने अधिकारी

६९. **दर्ता गर्ने अधिकारी** : (१) यस ऐनअन्तर्गत दर्ता गर्ने अधिकारीले गर्नुपर्ने कार्य महानगरपालिका नगरकार्यपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको दर्ता गर्ने अधिकारीले यस ऐनबमोजिम आफूमा रहेको कुनै वा सम्पूर्ण अधिकार आफू मातहतको अधिकृतस्तरको कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्ने छ ।

७०. **काम, कर्तव्य र अधिकार** : यस ऐनमा अन्यत्र उल्लिखित काम, कर्तव्य तथा अधिकारको अतिरिक्त दर्ता गर्ने अधिकारीको काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिएबमोजिम हुने छ ।

परिच्छेद-१६

निरीक्षण तथा अनुगमन

७१. **निरीक्षण तथा अभिलेख जाँच गर्ने** : (१) दर्ता गर्ने अधिकारीले संस्थाको जुनसुकैबखत सहकारी विभागबाट निरीक्षण तथा अभिलेख परीक्षण गर्न, गराउन सक्ने छ ।

(२) तोकिएकोभन्दा बढी आर्थिक कारोबार गर्ने संस्थाको हिसाब किताब वा वित्तीय कारोबारको निरीक्षण वा जाँच गर्न, गराउन सक्नेसम्बन्धी व्यवस्था सङ्घीय कानुनबमोजिम हुने छ ।

(३) सहकारी सङ्घ संस्थाको अनुगमन सुपरिवेक्षण गर्दा सम्बन्धित वडाका जनप्रतिनिधि, जिल्ला सहकारी संघ वा विषयगत जिल्ला सहकारी संघसमेतको सहभागितामा निरीक्षण तथा अनुगमन गरी सोको प्रतिवेदन महानगरपालिकालाई दिनुपर्ने छ ।

७२. **छानबिन गर्न सक्ने** : (१) कुनै संस्थाको व्यवसायिक कारोबार सन्तोषजनक नभएको, सदस्यको हित विपरीत काम भएको वा सो संस्थाको उद्देश्य विपरीत कार्य गरेको भनी त्यस्तो संस्थाको कम्तिमा बीस प्रतिशत सदस्यले छानबिनको लागि निवेदन दिएमा दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो संस्थाको छानबिन गर्न, गराउन सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम छानबिन गर्दा माग गरेको विवरण वा कागजात उपलब्ध गराइ सहयोग गर्नु सम्बन्धित समितिको कर्तव्य हुने छ ।

(३) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम गरिएको छानबिनको जानकारी सम्बन्धित संस्थालाई लिखित रुपमा दिनुपर्ने छ । तर कुनै जानकारी तत्काल उपलब्ध गराउँदा संस्थागत सुशासनमा प्रतिकूल प्रभावपर्ने वा सदस्यहरुका हितमा प्रतिकूल प्रभावपर्ने देखिएमा भने केही अवधिका लागि छानबिन प्रतिवेदनलाई गोप्य राख्न सकिने छ ।

७३. **बचत तथा ऋणको कारोबार गर्ने संस्थाको निरीक्षण तथा अनुगमनसम्बन्धी विशेष व्यवस्था :** (१) बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने संस्थाले तोकिएबमोजिम अनुगमन प्रणाली अवलम्बन गर्नुपर्ने छ ।

(२) दर्ता गर्ने अधिकारीले बचत तथा ऋणको कारोबार गर्ने संस्थाको तोकिएबमोजिमको अनुगमन प्रणालीमा आधारित भई निरीक्षण तथा अनुगमन गर्ने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम संस्थाको निरीक्षण तथा अनुगमन दर्ता गर्ने अधिकारीले आवश्यकतानुसार नेपाल राष्ट्र बैंक लगायतका अन्य सम्वद्ध निकायको सहयोग लिन सक्ने छ ।

७४. **वार्षिक प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने :** (१) दर्ता गर्ने अधिकारीले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले चार महिनाभित्र संस्थाको निरीक्षणसम्बन्धी वार्षिक प्रतिवेदन कार्यपालिकासमक्ष पेश गर्नुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको प्रतिवेदनमा देहायका विवरणहरू खुलाउनुपर्ने छ :-

(क) सञ्चालनमा रहेका संस्थाको विवरण,

(ख) अनुगमन गरिएका संस्थाको सङ्ख्या तथा आर्थिक कारोबारको विवरण,

(ग) संस्थामा सहकारी सिद्धान्त र यो ऐन तथा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम, विनियम तथा आन्तरिक कार्यविधिको पालनाको अवस्था,

(घ) संस्थाका सदस्यले प्राप्त गरेको सेवा सुविधाको अवस्था,

(ङ) संस्थाको क्रियाकलापमा सदस्यको सहभागिताको स्तर अनुपात,

(च) संस्थालाई कार्यपालिकाबाट प्रदान गरिएको वित्तीय अनुदान तथा छुट सुविधाको सदुपयोगिताको अवस्था,

(छ) संस्थाको आर्थिक क्रियाकलाप तथा वित्तीय अवस्थासम्बन्धी तोकिएबमोजिमका विवरण,

(ज) संस्थामा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको अवस्था,

(झ) संस्थामा सुशासन तथा जिम्मेवारीको अवस्था,

(ञ) संस्थामा रहेको कोषको विवरण,

(ट) संरक्षित पुँजी फिर्ता कोष वितरणको अवस्था,

(ठ) सहकारीको नीति निर्माणमा सहयोग पुग्ने आवश्यक कुराहरू,

(ड) सहकारी संस्थाको दर्ता, खारेजी तथा विघटनसम्बन्धी विवरण,

(ढ) संस्थाले सञ्चालन गरेको दफा १२ बमोजिमको कारोबार, व्यवसाय, उद्योग वा परियोजनाको विवरण,

(ण) तोकिएबमोजिमका अन्य विवरण ।

७५. **आपसी सुरक्षण सेवा सञ्चालनसम्बन्धी व्यवस्था :** संस्थाले सङ्घीय कानुनमा व्यवस्था भएबमोजिम आफ्ना सदस्यहरुको बालीनाली वा वस्तुभाउमा भएको क्षतिको अंशपूर्ति गर्ने गरी आपसी सुरक्षण सेवा सञ्चालन गर्न सक्ने छ ।

७६. **स्थिरीकरण कोषसम्बन्धी व्यवस्था :** बचत तथा ऋण विषयगत संस्थाहरू सम्भावित जोखिमबाट संरक्षणका लागि सङ्घीय कानुनमा व्यवस्था भएबमोजिम खडा हुने स्थिरीकरण कोषमा सहभागी हुन सक्ने छन् ।

परिच्छेद -१७

समस्याग्रस्त संस्थाको व्यवस्थापन

७७. **संस्था समस्याग्रस्त भएको घोषणा गर्न सकिने :** (१) यस ऐनबमोजिम गरिएको निरीक्षण वा हिसाब जाँचबाट कुनै संस्थामा देहायको अवस्था विद्यमान रहेको देखिएमा कार्यपालिकाले त्यस्तो संस्थालाई समस्याग्रस्त संस्थाको रुपमा घोषणा गर्न सक्ने छ ।

(क) सदस्यको हित विपरीत हुने गरी कुनै कार्य गरेको,

(ख) संस्थाले पूरा गर्नुपर्ने वित्तीय दायित्व पूरा नगरेको वा भुक्तानी गर्नुपर्ने दायित्व भुक्तानी गर्न नसकेको वा भुक्तानी गर्न नसक्ने अवस्था भएको,

(ग) सदस्यहरूको बचत निर्धारित सर्तबमोजिम फिर्ता गर्न नसकेको,

(घ) यो ऐन तथा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम तथा विनियम विपरीत हुनेगरी संस्था सञ्चालन भएको,

(ङ) संस्था दामासाहीमा पर्न सक्ने अवस्थामा भएको वा उल्लेखनीय रुपमा गम्भीर आर्थिक कठिनाई भोगिरहेको,

(च) कुनै संस्थाले सदस्यको बचत रकम फिर्ता गर्नुपर्ने अवधिमा फिर्ता नगरेको भनि त्यस्तो संस्थाका कम्तिमा पच्चिस जना सदस्यहरूले दर्ता गर्ने अधिकारीसमक्ष निवेदन दिएकोमा छानबिन गर्दा खण्ड (क) देखि (ङ) सम्मको कुनै अवस्था विद्यमान भएको देखिएको ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि प्रचलित कानुनबमोजिम गठन गरेको आयोगले कुनै संस्थालाई समस्याग्रस्त संस्था घोषणा गर्न सिफारिस गरेमा वा समस्याग्रस्त भनी पहिचान गरेकोमा वा त्यस्तो आयोगमा परेको उजुरी सङ्ख्या, औचित्य समेतको आधारमा कार्यपालिकाले त्यस्तो संस्थालाई समस्याग्रस्त संस्था घोषणा गर्न सक्ने छ ।

७८. **व्यवस्थापन समितिको गठन** : (१) दफा ७७ बमोजिम समस्याग्रस्त संस्था घोषणा भएकोमा त्यस्तो संस्थाको सम्पत्ति व्यवस्थापन तथा दायित्व भुक्तानीसम्बन्धी व्यवस्था सङ्घीय कानुनले तोकेबमोजिम हुने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सिफारिस कार्यपालिकाले तोकिए बमोजिमको व्यवस्थापन समितिको गठन गर्न सक्ने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम गठित व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिएबमोजिम हुने छ ।

परिच्छेद-१८

कसूर, दण्ड जरिवाना तथा पुनरावेदन

७९. **कसूर गरेको मानिने** : कसैले देहायको कुनै कार्य गरेमा यस ऐनअन्तर्गतको कसूर गरेको मानिनेछ :-

(क) दर्ता नगरी वा खारेज भएको संस्था सञ्चालन गरेमा वा कुनै व्यक्ति, फर्म वा कम्पनीले आफ्नो नाममा सहकारी शब्द वा सो शब्दको अंग्रेजी रुपान्तरण राखी कुनै कारोबार, व्यवसाय, सेवाप्रवाह वा अन्य कुनै कार्य गरेमा,

(ख) सदस्यको बचत यस ऐन तथा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम, विनियमबमोजिम बाहेक अन्य कुनै पनि प्रयोजनको लागि प्रयोग गरेमा,

(ग) तोकिएकोभन्दा बढी रकम ऋण प्रदान गर्दा जमानत वा सुरक्षण नराखी ऋण प्रदान गरेमा,

(घ) समितिको सदस्य, व्यवस्थापक वा कर्मचारीले संस्थाको सम्पत्ति, बचत वा सेयर रकम हिनामिना गरेमा,

(ङ) ऋण असुल हुन नसक्ने गरी समितिका कुनै सदस्य, निजको नातेदार वा अन्य व्यक्ति वा कर्मचारीलाई ऋण दिई रकम हिनामिना गरेमा,

(च) समितिका कुनै सदस्यले एक्लै वा अन्य सदस्यको मिलेमतोमा संस्थाको सेयर वा बचत रकम आफूखुसी परिचालन गरी संस्थालाई हानि नोक्सानी पुऱ्याएमा,

(छ) झुट्टा वा गलत विवरण पेस गरी कर्जा लिएमा, राखेको धितो कच्चा भएमा वा ऋण हिनामिना गरेमा,

(ज) संस्थाले यस ऐन र यस ऐनअन्तर्गत बनेका नियम, विनियम विपरीत लगानी गरेमा वा लगानी गर्ने उद्देश्यले रकम उठाएमा,

(झ) कृतिम व्यवसाय खडा गरी वा गराई ऋण लिएमा वा दिएमा,

(ञ) धितोको अस्वाभाविक रुपमा बढी मूल्याङ्कन गरी ऋण लिएमा वा दिएमा,

(ट) झुट्टा विवरणको आधारमा परियोजनाको लागत अस्वाभाविक रुपमा बढाई बढी ऋण लिएमा वा दिएमा,

(ठ) कुनै व्यक्ति वा संस्थालाई एक पटक दिइसकेको सुरक्षण रीतपूर्वक फुकुवा नभई वा सो सुरक्षणले खामेको मूल्यभन्दा बढी हुनेगरी सोही सुरक्षण अन्य संस्थामा राखी पुनःऋण लिए वा दिएमा,

(ड) संस्थाबाट जुन प्रयोजनको लागि ऋण सुविधा लिएको हो सोही प्रयोजनमा नलगाई अन्यत्र प्रयोग गरे वा गराएमा,

(ढ) संस्थाको कुनै कागजात वा खातामा लेखिएको कुनै कुरा कुनै तरिकाले हटाई वा उडाई अर्कै अर्थ निस्कने व्यहोरा पारी मिलाई लेख्ने वा अर्को भिन्नै श्रेस्ता राख्ने जस्ता काम गरेबाट आफूलाई वा अरु कसैलाई फाइदा वा हानि नोक्सानी गर्ने उद्देश्यले किर्ते गर्न वा अर्काको हानि नोक्सानी गर्ने उद्देश्यले नगरे वा नभएको झुट्टा कुरा गरे वा भएको हो भनी वा मिति,

अङ्क वा व्यहोरा फरक पारी सहीछाप गरी गराई कागजात बनाई वा बनाउन लगाई जालसाजी गरे वा गराएमा,

(ण) ऋणको धितो स्वरुप राखिने चल अचल सम्पत्ति लिलाम बिक्री वा अन्य प्रयोजनको लागि मूल्याङ्कन गर्दा मूल्याङ्कनकर्ताले बढी, कम वा गलत मूल्याङ्कन गरी संस्थालाई हानि नोक्सानी पुऱ्याउने कार्य गरे वा गराएमा,

(त) संस्थालाई हानि नोक्सानी पुऱ्याउने उद्देश्यले कसैले कुनै काम गराउन वा नगराउन, मोलाहिजा गर्न वा गराउन, कुनै किसिमको रकम लिन वा दिन, विना मूल्य वा कम मूल्यमा कुनै माल, वस्तु वा सेवा लिन वा दिन, दान, दातव्य, उपहार वा चन्दा लिन वा दिन, गलत लिखत तयार गर्न वा गराउन, अनुवाद गर्न वा गराउन वा गैरकानुनी लाभ वा हानि पुऱ्याउने बदनियतले कुनै कार्य गरे वा गराएमा,

(थ) कुनै संस्था वा सोको सदस्य वा बचतकर्ता वा तीमध्ये कसैलाई हानि नोक्सानी पुग्ने गरी लेखा परीक्षण गरे गराएमा वा लेखा परीक्षण गरेको झुट्टो प्रतिवेदन तयार पारेमा वा पार्न लगाएमा ।

८०. **असल नियतले गरेको कामको बचाउ** : यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम, विनियम वा निर्देशिकाबमोजिम असल नियतले गरेको कुनै काम कारबाहीको सम्बन्धमा कार्यपालिका, सहकारी विभाग, संस्थाका पदाधिकारी वा कर्मचारी व्यक्तिगत वा सामूहिक रुपले जवाफदेही हुने छैनन् ।

८१. **सजाय** : कसैले दफा ७९ मा उल्लेख भएबमोजिमको कसूर गरेमा सङ्घीय कानुनले तोकेबमोजिमको सजाय हुने छ ।

८२. **जरिवाना हुने :** (१) दफा ८८ बमोजिम कसैको उजुरी परी वा संस्थाको निरीक्षण अनुगमन वा हिसाब किताबको जाँच गर्दा वा अन्य कुनै व्यहोराबाट कसैले देहायको कुनै कार्य गरेको पाईएमा दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो कार्यको प्रकृति र गाम्भीर्यताको आधारमा त्यस्तो कार्य गर्ने व्यक्तिलाई पाँच लाख रुपैंयासम्म जरिवाना गर्नेछ :-

(क) यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेका नियम विपरीत सदस्यसँग ब्याज लिएमा,

(ख) संस्थाले प्रदान गर्ने बचत र ऋणको ब्याजदर बिचको अन्तर छ प्रतिशतभन्दा बढी कायम गरेमा,

(ग) संस्थाले प्रदान गरेको ऋणमा लाग्ने ब्याजलाई मूलकर्जामा पुँजीकृत गरी सोको आधारमा ब्याज लगाएमा,

(घ) कुनै सदस्यलाई आफ्नो पुँजी कोषको तोकिएबमोजिमको प्रतिशतभन्दा बढी हुनेगरी ऋण प्रदान गरेमा,

(ङ) प्राथमिक पुँजी कोषको पन्ध्र गुणाभन्दा बढी हुनेगरी बचत सङ्कलन गरेमा,

(च) सेयर पुँजीको अठार प्रतिशतभन्दा बढी सेयर लाभांश वितरण गरेमा,

(छ) संस्थाले आफ्नो कार्यक्षेत्र बाहिर गई कारोबार गरेमा वा गैरसदस्यसँग कारोबार गरेमा,

(ज) संस्थाले यो ऐन विपरीत कृत्रिम व्यक्तिलाई आफ्नो सदस्यता दिएमा ।

(२) उपदफा (१) मा लेखिएको व्यहोराबाट कसैले देहायको कुनै कार्य गरेको दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो कार्यको प्रकृति र गाम्भीर्यताको आधारमा त्यस्तो कार्य गर्ने व्यक्तिलाई तीन लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ :-

(क) यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियमबमोजिम दिएको कुनै निर्देशन वा तोकिएको मापदण्डको पालना नगरेमा,

(ख) यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियमबमोजिम दिनुपर्ने कुनै विवरण, कागजात, प्रतिवेदन, सूचना वा जानकारी नदिएमा,

(ग) यस ऐनबमोजिम निर्वाचन नगरी समिति तथा लेखा सुपरिवेक्षण समितिका पदाधिकारी आफूखुशी परिवर्तन गरेमा,

(घ) कुनै संस्थाले दफा ६ को उपदफा (४) बमोजिमको तोकिएको सर्तपालना नगरेमा,

(ङ) यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम विपरीत अन्य कार्य गरेमा ।

(३) उपदफा (१) वा (२) बमोजिमको जरिवाना गर्नुअघि दर्ता गर्ने अधिकारीले सम्बन्धित व्यक्ति वा संस्थालाई सफाई पेस गर्न कम्तिमा पन्ध्र दिनको समयावधि दिनुपर्ने छ ।

८३. **रोक्का राख्ने** : (१) दर्ता गर्ने अधिकारीले सम्बन्धित संस्थालाई दफा ८२ बमोजिम जरिवाना गर्नुका अतिरिक्त तीन महिनासम्म त्यस्तो संस्थाको कारोबार, सम्पत्ति तथा बैंक खाता रोक्का राख्ने तथा सम्पत्ति रोक्का राख्न सम्बन्धित निकायलाई सिफारिस गर्न सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सिफारिस प्राप्त भएमा त्यस्तो संस्थाको कारोबार, सम्पत्ति वा बैंक खाता रोक्का राखी सोको जानकारी दर्ता गर्ने अधिकारीलाई दिनुपर्ने छ ।

८४. **दोब्बर जरिवाना हुने** : दफा ८२ बमोजिम जरिवाना भएको व्यक्ति वा संस्थाले पुनःसोही कसूर गरेमा त्यस्तो व्यक्ति वा संस्थालाई दर्ता गर्ने अधिकारीले दोस्रो पटकदेखि प्रत्येक पटकको लागि दोब्बर जरिवाना गर्ने छ ।

८५. **अनुसन्धानको लागि लेखि पठाउन सक्ने** : दर्ता गर्ने अधिकारीले यस ऐनबमोजिम आफ्नो काम, कर्तव्य र अधिकारकोपालना गर्दा कसैले दफा ७९ बमोजिमको कसूर गरेको थाहापाएमा त्यस्तो कसूरका सम्बन्धमा यस ऐनबमोजिम अनुसन्धान गर्नको लागि सम्बन्धित निकायमा लेखि पठाउन सक्ने छ ।

८६. **मुद्दासम्बन्धी व्यवस्था** : दफा ८१ बमोजिम सजाय हुने कसूरको मुद्दासम्बन्धी व्यवस्था सङ्घीय कानुनबमोजिम हुने छ ।

८७. **मुद्दा हेर्ने अधिकारी** : दफा ८१ बमोजिमको सजाय हुने कसूरसम्बन्धी मुद्दाको कारबाही र किनारा गर्ने अधिकार सङ्घीय कानुनबमोजिम हुने छ ।

८८. **उजुरी दिने हदम्याद** : (१) कसैले दफा ८१ बमोजिमको सजाय हुने कसूर गरेको वा गर्न लागेको थाहा पाउने व्यक्तिले त्यसरी थाहा पाएको मितिले नब्बे दिनभित्र दर्ता गर्ने अधिकारीसमक्ष उजुरी दिनुपर्ने छ ।

(२) कसैले दफा ८२ बमोजिम जरिवाना हुने कार्य गरेको थाहा पाउने व्यक्तिले त्यसरी थाहा पाएको मितिले नब्बे दिनभित्र दर्ता गर्ने अधिकारीसमक्ष उजुरी दिनुपर्ने छ ।

८९. **पुनरावेदन गर्न सक्ने** : (१) दफा ६ बमोजिम संस्था दर्ता गर्न अस्वीकार गरेको वा दफा ६६ बमोजिम संस्था दर्ता खारेज गरेकोमा चित्त नबुझ्नेले सो निर्णयको जानकारी पाएको मितिले पैंतिस दिनभित्र दर्ता गर्ने अधिकारीको निर्णयउपर कार्यपालिकासमक्ष पुनरावेदन गर्न सक्ने छ ।

(२) दफा ८२ बमोजिमको जरिवानामा चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले त्यस्तो निर्णयको जानकारी पाएको मितिले पैंतिस दिनभित्र दर्ता गर्ने अधिकारी र कार्यपालिकाले गरेको निर्णयउपर सम्बन्धित जिल्ला अदालतमा पुनरावेदन गर्न सक्ने छ ।

९०. **असुल उपर गरिने** : यस परिच्छेदबमोजिम कुनै व्यक्तिले तिर्नुपर्ने जरिवाना वा कुनै रकम नतिरी बाँकी रहेकोमा त्यस्तो जरिवाना वा रकम निजबाट सरकारी बाँकीसरह असुल उपर गरिने छ ।

परिच्छेद-१९

विविध

९१. **मताधिकारको प्रयोग** : कुनै सदस्यले संस्थाको जतिसुकै सेयर खरिद गरेको भए तापनि सम्बन्धित संस्थाको कार्य सञ्चालनमा एक सदस्य एक मतको आधारमा आफ्नो मताधिकारको प्रयोग गर्न सक्ने छ ।

९२. **सामाजिक परीक्षण गराउन सक्ने** : (१) संस्थाले विनियममा उल्लिखित उद्देश्य प्राप्त गर्नका लागि समितिबाट भएका निर्णय र कार्य, सदस्यहरूले प्राप्त गरेका सेवा र सन्तुष्टिकोस्तर, सेवा प्राप्तिबाट सदस्यहरूको जीवनस्तरमा आएको आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक तथा वातावरणीय पक्षमा सकारात्मक परिवर्तनलगायतका विषयमा सामाजिक परीक्षण गराउन सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम भएको सामाजिक परीक्षणको प्रतिवेदन छलफलको लागि समितिले साधारण सभासमक्ष पेस गर्ने छ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम पेश भएको सामाजिक परीक्षण प्रतिवेदन छलफल गरी साधारण सभाले आवश्यकताअनुसार समितिलाई निर्देशन दिन सक्ने छ ।

(४) यस दफाबमोजिमको सामाजिक परीक्षण प्रतिवेदनको एकप्रति सम्बन्धित संस्थाले सम्बन्धित वडा कार्यालय र दर्ता गर्ने अधिकारीसमक्ष पेस गर्नुपर्ने छ ।

९३. **सहकारी शिक्षा** : सहकारी क्षेत्रको प्रवर्धनको लागि विद्यालय तहको पाठयक्रममा आधारभूत सहकारीसम्बन्धी विषयवस्तुलाई समावेश गर्न सकिने छ ।

९४. **आर्थिक सहयोग गर्न नहुने** : संस्थाको रकमबाट समितिको निर्णयबमोजिम सदस्यहरुले आर्थिक सहयोग लिन सक्ने छ ।

तर सामाजिक कार्यको लागि गैरसदस्य व्यक्ति वा संस्थाहरुलाई समेत आर्थिक सहयोग गर्न बाधा पर्ने छैन ।

स्पष्टीकरण : यस दफाको प्रयोजनको लागि सामाजिक कार्य भन्नाले शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण संरक्षण, मानवीय सहायता, सहकारिता प्रवर्द्धन जस्ता कार्यलाई जनाउँछ ।

९५. **अन्तरसहकारी कारोबार गर्न सक्ने** : संस्थाहरुले तोकिएबमोजिम एक आपसमा अन्तरसहकारी कारोबार गर्न सक्ने छन् ।

९६. **ठेक्कापट्टा दिन नहुने** : संस्थाले आफ्नो समितिको कुनै सञ्चालक वा लेखा सुपरिवेक्षण समितिको संयोजक वा सदस्य वा आफ्नो कर्मचारीलाई ठेक्कापट्टा दिन हुदैन ।

९७. **सरकारी बाँकीसरह असुल उपर हुने** : कुनै संस्थाले प्राप्त गरेको सरकारी अनुदान वा कुनै सेवा सुविधा दुरुपयोग गरेको पाइएमा प्रचलित कानुनबमोजिम सरकारी बाँकीसरह असुल उपर गरिने छ ।

९८. **काठमाडौं महानगर सहकारी सङ्घ गठन** : महानगरपालिका क्षेत्रभित्र कार्यक्षेत्र भई सञ्चालित सबै प्रकृतिका संस्थाहरुको प्रतिनिधित्व हुने गरी एक महानगर सहकारी सङ्घ गठन हुने छ । सङ्घको पदाधिकारी तथा काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिएबमोजिम हुने छ ।

९९. **सहकारी प्रतिष्ठान सञ्चालन गरिने** : महानगरपालिका क्षेत्रभित्र सञ्चालित सबै प्रकृतिका सहकारीहरुसम्बन्धी नीति, कानुन, कार्यविधि, मापदण्ड तथा अनुगमन सुपरिवेक्षणसम्बन्धी तालिम, गोष्ठी, सेमिनार, अभिमुखीकरण जस्ता व्यवसायिक ज्ञान र सीप सिकाउने तथा सहकारीसम्बन्धी शैक्षिक पाठ्यक्रम निर्धारण गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न काठमाडौं महानगर सहकारी प्रतिष्ठान सञ्चालन गरिने छ ।

१००. **कम्पनीसम्बन्धी प्रचलित ऐन लागु नहुने** : यस ऐनअन्तर्गत दर्ता भएको संस्थाको हकमा कम्पनीसम्बन्धी प्रचलित ऐन लागु हुने छैन ।

१०१. **प्रचलित कानुनबमोजिम कारबाही गर्न बाधा नपर्ने** : यस ऐनमा लेखिएको कुनै कुराले कुनै व्यक्ति उपर प्रचलित कानुनबमोजिम अदालतमा मुद्दा चलाउन बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।

१०२. **सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणसम्बन्धी कानुनी व्यवस्थाको पालना गर्नुपर्ने** : संस्थाले सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणसम्बन्धी सङ्घीय र प्रदेश कानुनमा भएका व्यवस्थाका साथै तत्सम्बन्धमा मन्त्रालयले जारी गरेको मानदण्ड र नेपाल राष्ट्र बैंकको वित्तीय जानकारी एकाइबाट जारी भएका निर्देशिकाहरूको पालना गर्नुपर्ने छ ।

१०३. **बीमासम्बन्धी व्यवस्था** : संस्थाले सञ्चालन गर्ने कारोबार, व्यवसाय, उद्योग वा परियोजनाको सुरक्षणको लागि प्रचलित कानुनबमोजिम बीमा गर्नुपर्ने छ ।

१०४. **प्रतिवेदन पेस गर्नुपर्ने** : हरेक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले छ महिनाभित्र संस्थाले वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न गरी सभा सम्पन्न भएको

मितिले पन्ध्र दिनभित्र महानगरपालिका र सम्बन्धित वडा कार्यालयमा वार्षिक प्रतिवेदन पेस गर्नुपर्ने छ ।

१०५. **नियम बनाउने अधिकार** : यस ऐनको कार्यान्वयनको लागि कार्यपालिकाले आवश्यक नियम बनाउन सक्नेछ ।

१०६. **अनुगमन तथा निरीक्षणसम्बन्धी व्यवस्था** : (१) सहकारी विभागले सम्बन्धित वडा कार्यालय र सम्बन्धित सहकारी सङ्घको प्रतिनिधिको रोहबरमा संस्थाका नियमित गतिविधि तथा काम कारबाहीको अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने छ । अनुगमन तथा निरीक्षणपश्चात सोको प्रतिवेदन सहितको जानकारी सम्बन्धित वडा कार्यालयमा पठाउनुपर्ने छ ।

(२) प्रतिवेदनले औंल्याईएका सुधारका पक्षहरुपालना गर्नु सम्बन्धित संस्थाको कर्तव्य हुने छ ।

१०७. **साझेदारीमा कार्यक्रम गर्न सक्ने** : सहकारीमार्फत आर्थिक समृद्धि हासिल गर्न महानगरपालिकाद्धारा पहिचान गरिएका प्राथमिकताका क्षेत्रमा महानगरपालिका र सहकारी सङ्घ संस्थाहरुको साझेदारीमा विभिन्न परियोजनाहरु सञ्चालन गर्न सकिने छ ।

१०८. **मापदण्ड, निर्देशिका वा कार्यविधि बनाई लागु गर्न सक्ने** : (१) यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियमको अधीनमा रही संस्थाको दर्ता, सञ्चालन, निरीक्षण तथा अनुगमन लगायतका काम कारबाहीलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गर्न कार्यपालिकाले आवश्यकता अनुसार मापदण्ड, निर्देशिका वा कार्यविधि बनाई लागु गर्न सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको मापदण्ड बनाउँदा आवश्यकता अनुसार रजिष्ट्रार, नेपाल राष्ट्र बैंक, मन्त्रालय र सम्बन्धित अन्य निकायको परामर्श लिन सकिने छ ।

१०९. **सङ्घीय तथा प्रदेश कानुनबमोजिम हुने** : यस ऐनमा उल्लेख नभएका तर सङ्घीय तथा प्रदेश कानुनमा व्यवस्था गरिएका कुराहरु सोही कानुनबमोजिम हुने छ ।

अनुसूची-१

दफा ५ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित

मिति : २०...../../..

श्री दर्ता गर्ने अधिकारीज्यू,
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय,
काठमाडौं महानगरपालिका ।

विषय : **सहकारी संस्थाको दर्ता ।**

महोदय,

हामी देहायका व्यक्तिहरू देहायका कुरा खोली देहायको संस्था दर्ता गरी पाउन निवेदन गर्दछौँ । उद्देश्य अनुरूप संस्थाले तत्काल गर्ने कार्यहरूको योजना र प्रस्तावित संस्थाको विनियम दुईप्रति यसैसाथ संलग्न राखी पेश गरेका छौँ ।

संस्थासम्बन्धी विवरण

(क) प्रस्तावित संस्थाको नाम :-

(ख) ठेगाना :-

(ग) उद्देश्य :-

(घ) मुख्य कार्य :-

(ङ) कार्यक्षेत्र :-

(च) दायित्व :-

(छ) सदस्य सङ्ख्या :-

(१) महिला .....जना

(२) पुरुष ....जना

(ज) प्राप्त सेयर पुँजीको रकम :– रु............।

(झ) प्राप्त प्रवेश शुल्कको रकम :- रु................।

अनुसूची-२

दफा ६ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित

काठमाडौं महानगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

सहकारी दर्ता प्रमाणपत्र

दर्ता नं. :

काठमाडौं महानगरपालिका सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ६ (१) बमोजिम श्री .... लाई सीमित दायित्व भएको संस्थामा दर्ता गरी स्वीकृत विनियमसहित यो प्रमाणपत्र प्रदान गरिएको छ ।

वर्गीकरण : ....

दर्ता गरेको मिति : ....

दस्तखत :

दर्ता गर्ने अधिकारीको नाम, थर :

दर्ता गर्ने अधिकारीको पद:

कार्यालयको छाप :